

**POKE:n luonnonvara- ja
ympäristöalan aikuiskoulutuksen
henkilökohtaistaminen ja sen
kehittäminen:**

Eläintenhoitajakoulutus esimerkkinä

Sari Kemppainen

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Kemppainen, Sari	Julkaisun laji Kehittämishanke	
	Sivumäärä 59	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi POKE:n luonnonvara- ja ympäristöalan aikuiskoulutuksen henkilökohtaistaminen ja sen kehittäminen: Eläintenhoitajakoulutus esimerkkinä		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, opinto-ohjaajankoulutus		
Työn ohjaaja(t) Pekkarinen, Virva-Liisa		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Kehittämishankkeen tavoite oli aikuisopiskelijoiden tukemisen ja ohjauksen kehittäminen ammatillisessa koulutuksessa sekä henkilökohtaistamisen toimivuuden kehittäminen. Tavoitteena oli myös Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen (POKE) luonnonvara- ja ympäristöalan eläintenhoitajakoulutusohjelman kehittäminen. Henkilökohtaistamisen tueksi ja aikuiskoulutuksen ohjauksen kehittämiseksi piti laatia toimiva lomakkeisto. Kehittämishankkeen tutkimusmenetelmänä oli haastattelu. Haastateltavana oli POKE:n opiskelijoita ja opettajia, joilta kysyttiin opinto-ohjauksen laadusta ja sen tarpeesta. Kehittämishankkeen tuloksena syntyi henkilökohtaistamisen lomakkeisto. Toinen tulos oli opetussuunnitelman laatiminen aikuiskoulutukseen eläintenhoitajakoulutusohjelmaan. Opetussuunnitelman laatimisessa oli huomioitava myös aiemmin hankitun osaamisen hyödyntäminen. Tärkeää oli siis suunnitella opetussuunnitelma siten, että se palveli erilaisen koulutuksen saaneita hakijoita. Haastatellut opiskelijat ja opettajat pitivät opinto-ohjauksen kehittämistä aikuiskoulutuksessa tärkeänä. Henkilökohtaistamisen lomakkeita testattiin opiskelijoilla ja opettajilla, jotta selvitettiin niiden toimivuus. Eläintenhoitajakoulutusohjelman laatimisessa hyödynnettiin myös aiemmin järjestettyä muuntokoulutusta ja sen opiskelijoiden mielipiteitä.		
Avainsanat (asiasanat) Ammatillinen aikuiskoulutus, opinto-ohjaus, henkilökohtaistaminen, eläintenhoitaja, näyttötutkinto, luonnonvara- ja ympäristöala, opetussuunnitelma		
Muut tiedot		

Author(s) Sari Kemppainen	Type of Publication Development project	
	Pages 59	Language Fin
	Confidential ☐ Until _____	
Title The adult education programme for animal breeder : How to improve the guidance counselling of adult students in the Vocational Education Institute of Northern Central Finland, in natural resources sector.		
Degree Programme Vocational Study Counsellor Education		
Tutor(s) Pekkarinen, Virva-Liisa		
Assigned by		
Abstract <p>The subject of the development project report was to develop the support of adult students and to develop their guidance counselling in vocational adult education and training. It was also important to improve the individual study plan for adult students. One goal was to develop the curriculum for the study programme in animal breeding. Vocational Education Institute of Northern Central Finland (POKE), natural resources sector needed a formula improve the individual study plan for adult students. The method of the development project was interviewing. The students and the teachers who were interviewed were from POKE. They were asked about the quality of the guidance counselling and the need of guidance counselling</p> <p>The result of the development project was a formula for individual study plan. The other result was a curriculum for the study programme in animal breeding. It was very important in developing the curriculum that it included the the previous knowledge of the adult students. It was supposed to serve as many students with their previous education and abilities as possible.</p> <p>The students and the teachers who were interviewed thought that it is very important to develop the guidance counselling in vocational adult education and training. The formula was tested by them so the institute could be sure about the functioning of the formula. The curriculum of the study programme in animal breeding was also developed by asking the opinions of the adult students.</p>		
Keywords Vocational adult education and training, guidance counselling, individual study plan, animal breeder, competence test, Natural Resources and the Environment, curriculum		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	2
2 AIKUISKOULUTUKSEN HAASTEET	3
2.1 Aikuinen opiskelijana.....	3
2.2 Yleistä aikuisopiskelijan opintojen henkilökohtaistamisesta.....	5
2.3 Aikuisopiskelijan näyttötutkinnot	5
2.4 Oppisopimuskoulutus.....	6
2.5 Aikuisopiskelijan aikaisempi osaaminen	7
2.6 Aikuisopiskelijan taloudelliset tukimuodot.....	7
3 AIKUISKOULUTUS POKE:SSA LUONNONVARA-ALALLA.....	8
3.1 Luonnonvara- ja ympäristöalan erityispiirteitä.....	8
3.2 Eri peruskoulutukset luonnonvara-alalla POKE:ssa	9
4 KOULUTUKSEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN.....	10
4.1 Ensiohjaus (hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen)	11
4.2 Opiskelun aikainen ohjaus	12
4.3 Erityisen tuen tarpeen arviointi	12
4.4 Henkilökohtaistamisen dokumentointi ja laadunvarmistus.....	13
5 HENKILÖKOHTAISTAMISEN TUKENA ERILAISIA STRATEGIOITA.....	15
5.1 Maakunnallinen aikuiskoulutusstrategia	15
5.2 Henkilökohtaistetut opinpolut	16
5.3 Näyttötutkinnon henkilökohtaistaminen	16
5.4 POKE:n aikuiskoulutuksen tukitoimet ja henkilökohtaistaminen	18
6 TUTKIMUSONGELMAT	19
6.1 Yleistä tutkimusongelmista	19
6.2 Varsinaiset tutkimusongelmat	19
6.3 Miten tutkimusongelmat paikannettiin.....	20
7 TIEDON HANKKIMINEN.....	21
8 TUTKIMUKSEN METODI.....	22
9 KEHITTÄMISHANKKEENI TULOKSET	24
9.1 Henkilökohtaistaminen opiskelijan ja opettajan näkökulmasta	25
9.2 Miten aikuisopiskelijoiden ohjausta voitaisiin kehittää?	27
9.3 Eläinten hoidon koulutusohjelman OPS	28
9.5 Kehittämisehdotukset	30
10 LOPUKSI.....	32
LÄHTEET:	33
LIITTEET:.....	35
Liite 1 Kysymykset haastateltaville aikuisopiskelijoille	35
Liite 2 Kysymykset haastateltaville aikuisopiskelijoitten opettajille	36
Liite 3 POKE:n henkilökohtaistamislomake.....	37
Liite 4 POKE:n eläinten hoidon koulutusohjelman opetussuunnitelma	49
Liite 5 Esite, eläinten hoitajan koulutusohjelma aikuisille.....	51
Liite 6 Eläinten hoidon koulutusohjelmasta tietoa aikuisille	52

1 JOHDANTO

Kehittämishankkeeni aihe on aikuisopiskelijoiden tukeminen ja ohjaus ammatillisessa koulutuksessa sekä henkilökohtaistamisen toimivuus. Erityisesti hankkeeni koskee luonnonvara-alan eläintenhoidon koulutusohjelmaa ja tämän uuden koulutuksen opetussuunnitelman laatimista aikuisille. Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen luonnonvara- ja ympäristöalalla on alkanut tammikuussa 2008 uusi nuorisoasteen eläintenhoitajakoulutus. Olemme saaneet paljon kyselyjä myös siitä, milloin kyseinen koulutus alkaa aikuiskoulutuksessa. Osa hankettani on siis eläintenhoitajakoulutuksen opetussuunnitelman laatiminen aikuiskoulutukseen. Tähän koulutukseen tulijat, kuten useimmiten kaikki aikuisopiskelijat, ovat hankkineet osaamista alalle jo aiemmin.

Ensimmäinen opiskelijaryhmä aloitti jo syksyllä 2008 muuntokoulutuksen ja suurin osa koulutukseen tulijoista oli entisiä opiskelijoitamme. Heillä oli jo maatalousalan perustutkinto (suuntautumisena pienta ja seuraeläimet) suoritettuna. Myös muilta hakijoilta edellytimme ammatillista peruskoulutusta. Tärkeää oli siis suunnitella koulutuksen opetussuunnitelma siten, että se palveli näitä hakijoita. Olin mukana laatimassa tätä muuntokoulutusta, joten oli luontevaa jatkaa tätä kehittämistä ja tehdä se kehittämishankkeena opinto-ohjaajakoulutukseen.

Aion kehittämishankkeessani tutkia, millaista opinto-ohjausta ja tukea aikuisopiskelijat saavat ja miten tätä ohjausta voitaisiin kehittää läpi opintojen. Tämä osio tulee esille opetussuunnitelmaa tehtäessä. Osana kehittämishankettani on opintojen henkilökohtaistamislomakkeen laatiminen. Selvitän myös, miten opinto-ohjaus ylipäättään tukee aikuisopiskelijoita ja miten opinto-ohjausta voitaisiin kehittää. Keskityn työssäni luonnonvara-alan opiskelijoiden ohjaukseen Saarijärvellä, mutta materiaali tukee koko POKE:n aikuiskoulutusta. Aikuiskoulutuksessa huomioidaan myös aikaisempi osaaminen eli koulutus, työkokemus ja ammattitaitoon liittyvät harrastukset.

2 AIKUISKOULUTUKSEN HAASTEET

Aikuisopiskelijat ovat hyvin vaihtelevassa tilanteessa opiskeluaikanaan. Aikuisopiskelijalla on myös paljon sitoumuksia eri suuntiin: Perhesuhteet vaativat oman osansa, osa opiskelijoista käy töissä opintojen ohella, opiskeluun käytettävä aika ja varat ovat erilaiset. Koulutuksen järjestäjä päättää henkilökohtaistamisen sisällöstä ja järjestelyistä, mutta tämän on kuitenkin oltava selkeän suunnitelmallista, jotta opiskelijan oikeusturva toteutuu. Aikuisopiskelijalla saattaa olla myös varsin pitkä aika siitä, kun hän on ”istahtanut pöydän ääreen opiskelemaan”. Tämä saattaa aiheuttaa pelkoja ja epävarmuutta, ehkä pahimmillaan opintojen keskeyttämisen (tai sitten hän ei ole lainkaan alkanut opiskella, vaikka olisi halunnutkin).

Aikuiskoulutusta sekä näyttötutkintojen järjestämistä ja arviointia säätelevät eri säädökset, määräykset ja ohjeet, jotka ovat koulutuksen järjestämisen ja toiminnan tukena. Näitä ovat mm. laki ja asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta sekä määräys näyttötutkinnon perusteista sekä Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys. Käsitys ammattitaidosta näyttötutkinnoissa on lähtökohta, josta käsin aikuisopiskelijalle laaditaan henkilökohtaistamissuunnitelma. Opiskelijan aiempi osaaminen kirjataan ja sen pohjalta hänelle laaditaan opintosuunnitelma. Myös opiskelijan erityistarpeet opiskelussa huomioidaan tässä vaiheessa. (Näyttötutkinto-opas 2007, 8-9.)

2.1 Aikuinen opiskelijana

Aikuisten oppimisesta on kannettu erityistä huolta jo 1990-luvun alusta asti. Unescon viidennessä aikuiskasvatuksen maailmankonferenssissa 1997 kehoitettiin hyödyntämään varttuneitten ihmisten yhteiskunnallista panosta ja turvaamaan heidän mahdollisuutensa oppia uutta. Ikääntyvien työntekijöiden työkyvyn turvaaminen ja aseman parantaminen tapahtuu vain koulutusta lisäämällä ja kehittämällä sitä yksilölliseksi. Keinoiksi on tarjottu työssäkäyvän henkilöstön koulutusta, työssä oppimista ja työyhteisöjen kehittämistä. (Sallila, P. 2000, 7-8.)

Aikuisten ohjaustarpeita määritellään tietoisemmin suuntautuneiksi. Päämäärää kohti tähtääminen on selvemmin nähtävissä, sillä aikuisten on usein vaikeampaa irrottautua elämäntilanteestaan ja siitä elintasostakin, mihin he ovat tottuneet. Työelämässä olevien aikuisten koulutus on usein lisäkoulutusta ja työnantajan heille ehdottamaa, kenties työuraa kohottavaakin koulutusta. Työttömien aikuisten koulutus tähtää useinkin ammatin hankkimiseen tai vaihtamiseen, joten heille suunnattava ohjaus

saattaa olla haastavampaa. Päämääräsuuntautuneisuus on osa elinikäisen oppimisen periaatetta. Aikuisten ohjaaminen vaatii aivan omanlaistaan ohjausotetta, sillä heidän elämäntilanteensa saattaa olla paljon monimutkaisempi kuin nuorten. Aikuisten opinto-ohjaus tulee olemaan koko ajan kehittyvä ala. Ohjaamistarvetta säätelevät paljonkin nyky-yhteiskunnan taloudellinen tilanne sekä työllisyysnäkymät. (Pajarinen, Puhakka & Vanhalakka-Ruoho 2004.)

Suomen työmarkkinoilla – ja sieltä varsinkin syrjäytymässä – on yhä edelleen suuri määrä aikuisia, joilla ei ole mitään ammatillista peruskoulutusta: Nyky-yhteiskunnassa on kovin vaikea saada töitä, jollei koulutusta ole. Nurmi painottaa kirjassaan Aikuisten ohjaus näyttötutkintojärjestelmässä (2007) sitä, että aikuisopiskelijalle olisi löydettävä hänen elämäntilanteeseensa sopivia koulutusratkaisuja. Asiakas- tai opiskelijälähtöinen tapa järjestää koulutusta palvelee parhaiten aikuisia heidän hyvinkin erilaisissa elämäntilanteissaan. Monipuoliset opiskelutavat mahdollistavat myös itseohjautuvuuden kehittymisen. (Nurmi 2007, 49-50.)

Työttömän, kouluttamattoman väestönosan saatava haluamaansa ja yksilöllisesti sopivaa koulutusta. Yhteiskunnan kehittyessä on myös koulutustapojen muututtava. Ikääntyvän opiskelijan vahvuuksina pidetään hyvää koulutusmotivaatiotta ja elämäkokemusta. Iällä ei ole suurta merkitystä uuden oppimiseen tai mieleen painamiseen. Elinikäisen oppimisen näkökulmasta jokaiselle ihmiselle olisi tarjottava mielekästä koulutusta ja yksilöllistettyjä oppimispolkuja.

Tammilehto (2003, 167-171) pitää osaamisen kehittämistä monen tekijän yhteistyönä. Koulutus, tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä työelämässä tapahtuva (informaalinen ja nonformaalinen) oppiminen pitävät työntekijän mukana työelämän kehityksessä. Suurten ikäluokkien siirtyminen eläkkeelle tuo omat paineensa työväestön osaamiselle. Kilpailukyvyn kehittyminen vaatii osaavia työntekijöitä. Myös henkilöiden omaa aktiivista koulutukseen hakeutumista tulisi kannustaa. Osaamisen kehittämistä tapahtuu eri konteksteissa ja tämä kontekstuaalisuus liittyy alueelliseen kilpailukykyyn, kun kovin monia yrityksiä ollaan viemässä halvemmän työvoiman maihin. Maakunnalliset koulutukselliset painopistealueet määritellään maakuntaohjelmissa, mutta eri yrityksillä on ajantasaista tietoa ja näkemystä siitä, mitä koulutusta tulisi kehittää ja millä aikavälillä. Oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä tulisi lisätä, mikä hyödyttää molempia yhtäläillä.

2.2 Yleistä aikuisopiskelijan opintojen henkilökohtaistamisesta

Opetushallitus on antanut ”määräyksen näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta” (Opetushallitus, 2006). Aikuisopiskelijoiden opintojen henkilökohtaistaminen ja heidän erityistarpeittensa huomioiminen tehostaa opiskelun kulkua. Opiskelijalle on selvitettävä erilaiset oppimisen mahdollisuudet ja niiden sopivuus opiskelijalle. Opiskelijan osaaminen ja muut lähtökohdat on selvitettävä tarkasti. Palautteen kerääminen henkilökohtaistamisesta on väylä opintojen ja opiskelumahdollisuuksien kehittämiseen (Opetushallitus, 2006.)

Henkilökohtaistamisen tavoitteena on, että opiskelijat saavat asiakaslähtöisesti suunniteltua ja toteutettua opetusta, ohjausta ja neuvontaa. Suunnitelmat on kirjattava sekä opiskelijan opintojen tueksi että koulutuksen järjestäjän tueksi mahdollisimman laadukkaasti koulutuksen järjestämiseksi.

Henkilökohtaistaminen jakautuu kolmeen eri vaiheeseen: ensiohjaukseen (hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen), opiskelun aikaiseen ohjaukseen ja erityisen tuen arviointiin. Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistamisesta vastaavat tietyt henkilöt tietyn aikataulun mukaisesti. Myös hankittavan ammattitaidon hankkimisen ohjauksesta vastaavat henkilöt on nimettävä.

2.3 Aikuiskoulutus ja näyttötutkinnot

Ammattitutkintojärjestelmä tuli voimaan 1994. Järjestelmä on kolmiportainen: siihen kuuluvat perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Ammattitaidon voi hankkia joko oppilaitoksen valmistavassa koulutuksessa tai se voi olla hankittuna vaikkapa työelämässä.

Perustutkinnoissa osoitetaan ammattitaidon saavuttamisen edellyttämät tiedot ja taidot, ja sitä voi lähteä opiskelemaan ilman alan työkokemusta. Aikuisten ammatilliset perustutkinnot ovat samanarvoisia kuin nuorisosteen tutkinnot ja antavat niiden tavoin kelpoisuuden hakeutua opiskelijaksi ammattikorkeakouluun tai yliopistoon. Ammattitutkinnoissa puolestaan osoitetaan alan ammattityöntekijältä vaadittava ammattitaito. Tutkinto antaa kelpoisuuden hakeutua opiskelijaksi alan ammattikorkeakouluun. Erikoisammattitutkinnoissa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Ammattitaidon saavuttaminen edellyttää alan peruskoulutuksen jälkeen täydentäviä ja syventäviä opintoja sekä keskimäärin viiden vuoden työkokemusta.

Arvioinnin suorittavat aina työnantajan, työntekijän ja opetustoimen edustajat. Suoritukset hyväksyy puolueeton tutkintotoimikunta, jonka jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja opetushenkilöstöä. Tutkintotoimikunnan nimittää Opetushallitus. ([www.poke.fi](http://www.poke.fi/aikuiskoulutus) /aikuiskoulutus.)

Näyttötutkinto on pitkään ammatissa toimineelle tai uuden ammatin haluavalle aikuiselle joustava tapa suorittaa ammatillinen tutkinto. Näyttötutkintoon voi osallistua osaamisen hankkimistavasta riippumatta ilman valmistavaa koulutusta, mikäli opiskelijan ammattitaito on riittävä suhteessa tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin. (<http://www.oph.fi/nayttotutkinnot/>)

Aikuiskoulutusjärjestelmän perustuminen näyttötutkintojärjestelmään varmistaa sen, että opiskelijan ammatillinen osaaminen voidaan sen avulla järjestelmällisesti tunnistaa ja tunnustaa. Osaamisen hankkimistapa voi näin olla erityisen joustava. Työelämälähtöisyys toteutuu siten, että elinkeino- ja muu työelämä on tiiviisti mukana näyttötutkintojen suunnittelussa, järjestämisessä ja arvioinnissa. Tavoitteena on myös se, että ammatillista lisäkoulutusta voidaan suunnitella, ohjata ja seurata entistä enemmän kokonaisvaltaisesti ja joustavasti. (Näyttötutkinto-opas 2007, 12.)

2.4 Oppisopimuskoulutus

Oppisopimus on opiskelumuoto käytännönläheisille ja tekeville ihmisille. Jo työelämässä oleville se on taloudellinen ja joustava ratkaisu itsensä kehittämiseen työnteon ohessa. Oppisopimus on myös työnantajalle taloudellinen tapa opettaa uusia työntekijöitä eri työtehtäviin tai opettaa jo talossa olleille työntekijöille uusia työtehtäviä. POKE:ssa on Äänekosken oppisopimustoimisto, joka auttaa oppisopimuksen suunnittelussa ja käynnistämässä. (www.poke.fi / oppisopimuskoulutus.)

Oppisopimuskoulutus sopii opiskelijalle, joka haluaa suorittaa ammatillisen tutkinnon, kehittää koulutuksella ammattitaitoa ja osaamista, tarvitsee täydennyskoulutusta työtehtävien muuttuessa, kaipaa todistusta ammattitaidoista tai joka on ammatinvaihdon edessä. Oppisopimuskoulutuksessa saa työehtosopimuksen mukaista palkkaa oppisopimuksen ajan sekä opintososiaalisia etuja tietopuolisen opetuksen ajalta, kuten matkakulut, mahdollinen majoittumiskorvaus sekä päiväraha. Opiskelija saa työnopetuksen aikana työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Teoriajaksojen aikana opiskelija saa opintososiaalisia etuja, mikäli työnantaja ei maksa tältä ajalta palkkaa. (www.poke.fi / oppisopimuskoulutus.)

2.5 Aikuisopiskelijan aikaisempi osaaminen

Aikuiskoulutuksessa otetaan huomioon aikaisempi koulutus, työkokemus ja ammattitaitoon liittyvät harrastukset. Tarkoitus on, että opiskelija voi keskittyä opiskelemaan vain tarpeellisia ja ammattitaidon edellyttämiä asioita. Tällöin opiskelija hyötyy kahdella tavalla. Aikaisempi osaaminen saattaa vaikuttaa ammatilliseen tutkintoon valmistavan koulutuksen sisältöön ja keston (saavutettu osaaminen). Aikaisemmin osoitettu ja arvioijien hyväksymä osaaminen puolestaan on mahdollista tunnustaa suoraan tutkintosuorituksiksi tai sen osaksi (osoitettu osaaminen).

Jokaisen aikuisopiskelijan olemassa oleva ammattitaito ja osaaminen selvitetään jo opiskelemaan hakeutumisen yhteydessä mahdollisimman tarkasti mm. osaamiskartoituksen avulla. Samalla ohjaaja selvittää opiskelijan kanssa, miten aiemmin hankittua ammattitaitoa ja osaamista voidaan hyödyntää parhaiten tutkinnon suorittamisessa ja/tai koulutuksessa vertaamalla niitä tutkinnon perusteisiin. Selvityksen perusteella opiskelija voidaan ohjata suoraan tutkinnon osan tai osien suorittamiseen tai ammattitaidon hankkimiseen koulutuksen avulla.

2.6 Aikuisopiskelijan taloudelliset tukimuodot

Opiskeluun on mahdollista saada monenlaista tukea. Esimerkiksi seuraavat tuet ovat mahdollisia aikuisopiskelijalle: valtion opintotuki, aikuiskoulutustuki, työvoimakoulutuksen tuet, kansaneläkelaitoksen kuntoutus ja kuntoutusraha. Myös tapaturman, ammattitaudin, liikennevahingon, sotilastapaturman tai palvelussairauden johdosta korvattava kuntoutus on mahdollista kansaneläkelaitoksen rahoituksella. Maatalousyrittäjien opintoraha on mahdollinen tukimuoto yrittäjille. Lisäksi ovat olemassa oppisopimuskoulutuksen tuki, koulutuspäiväraha ja koulumatkatuki. Suoritettuaan ammatillisen perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnon, voi tietyin edellytyksin hakea ammattitutkintostipendiä koulutusrahastosta. Stipendin suuruus on 330 euroa, ja tätä verotonta etuutta on haettava vuoden kuluessa näyttötutkinnon suorittamisesta. (<http://www.opintoluotsi.fi>.)

3 AIKUISKOULUTUS POKE:SSA

LUONNONVARA-ALALLA

Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen luonnonvara-alan aikuiskoulutuksen perustutkinnoissa on mahdollista suorittaa seuraavat tutkinnot: maatalousalan perustutkinto (perusmaatalous ja maatalousteknologia), bioenergia-alan perustutkinto eli bioenergistin opinnot, luonto- ja ympäristöalan perustutkinto eli ympäristöhoitajan opinnot, metsäalan perustutkinto (metsuri-metsäpalvelujen tuottaja). Uutena koulutusalan aikuisille on siis tulossa eläintenhoitajan koulutus.

Tutkinnot suoritetaan koulutuksen yhteydessä näyttöinä. Opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen näyttösuunnitelma, jossa huomioidaan senhetkinen osaaminen. Koulututusta järjestetään monimuoto-opiskeluna ja lähiopetusta on 3-5 päivää kuukaudessa. Osa opinnoista suoritetaan itseopiskeluna, verkko-opiskeluna ja etätehtävinä.

3.1 Luonnonvara- ja ympäristöalan erityispiirteitä

POKE:n luonnonvara- ja ympäristöalalla toimitaan maa- ja metsätaloudessa sekä ympäristöalalla ja bioenergian perustaidoissa. Elinkeinot ovat siis luonnonläheisiä. Maaseudun elinkeinorakenteen muutoksessa on luotava korvaavia elinkeinoja, uusia toimintatapoja ja yrittämisen muotoja. Haasteena on lisääntyvä vaatimus luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja ympäristömyönteisestä toiminnasta. Uusien EU-maiden mukaantulo asettaa haasteita erityisesti luonnonvara-alojen kilpailukyvyn säilyttämiselle.

Painopistealueita ovat bioenergia-ala, maaseutuyrittäminen ja sen kehittäminen sekä tekniikkaosaamisen kehittäminen yhteistyössä POKE:n muiden koulutusalojen sekä yritysten kanssa. Ympäristöalan vaikutus kaikessa koulutuksessa ja kehittämistyössä on myös tiivis.

Maatalousalan koulutusta on annettu Tarvaalassa vuodesta 1867 lähtien (Tarvaalan maanviljelyskoulu ja karjanhoitokoulu) ja metsäalan koulutusta Kolkanlahdessa vuodesta 1949 lähtien (Saarijärven metsänhoitokoulu). Oppimisympäristö on monipuolinen ja opiskelija saa monipuolisen kuvan maaseudun ammasteista, työtehtävistä, käytettävistä koneista sekä mahdollisuuksista. Samoissa tiloissa

Tarvaalassa ja Kolkanlahdessa toimii Jyväskylän ammattikorkeakoulun Luonnonvarainstituutti. Oppilaitokset muodostavat maakuntaan luonnonvara-alan osaamiskeskittymän.

3.2 Eri peruskoulutukset luonnonvara-alalla POKE:ssa

Maatalousalan perustutkinto antaa laaja-alaiset perustiedot ja -taidot maatalouden eri työtehtäviin. Maaseutuyrittäjän tutkinnon suorittanut voi toimia mm. kotieläinten hoitajana (esimerkiksi maatalouslomittajana tai pieneläinhoitajana), maatalousyrittäjänä eri tuotantosuunnilla tai urakoinnissa. Maatalousteknologia kouluttaa uuden maatalousalalla tarvittavan teknologian käyttöön monipuolisesti. Koneketjut sekä koneiden ja laitteiden huolto ja korjaus tulevat tutuiksi koulutuksessa.

Bioenergia-alan perustutkinnosta, tutkintoon valmistavasta koulutuksesta valmistuu bioenergistejä. Koulutuksen tavoitteena on alueellisen ja kotimaisen energian tuottamistapojen opiskelu. Tärkeänä sisältönä on myös koneellisen työn osaaminen eri muodoissa.

Luonto- ja ympäristöalan perustutkinnosta valmistuu ympäristöhoitajaksi. Opintojen sisältöihin kuuluvat ympäristöalan perusteet, elinympäristöjen hoito kestävän kehityksen mukaisesti, vesistöjen- ja maaperän suojeleminen ja kunnostus, kierrätys ja jätehuolto, ulkoreittien suunnittelu ja rakentaminen sekä energiahuolto. Metsäalan perustutkinto valmistaa metsureita ja metsäpalvelujen tuottajia. Koulutuksen tavoitteena on saada ammattilaisia metsäalalle, jossa on pula metsäalan osaajista. Koulutuksen kautta voi edetä myös koneellisen metsänkäsittelyn töihin. Eläinhoidon koulutusohjelmasta valmistuu eläinhoitajia. Työpaikkoina ja työtehtävinä ovat mm. lomittaminen, kennelissä tai löytöeläinkodissa työskentely, eläinkaupan työntekijä, kotieläinpiha, maatilamatkailun palvelutehtävät ja muu maaseutuyrittäminen. Viljelijän, karjatalouden, mehiläistuotannon ja metsätalousyrittäjän ammattitutkintojen opiskelu on myös mahdollista POKE:n luonnonvara-alalla.

4

KOULUTUKSEN

HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Aikuislaskutuksen ohjaus tulee olla asiakaslähtöisesti suunniteltua ja toteutettua. Tämä koskee koulutukseen hakeutumisvaihetta, näyttötutkinnon suorittamista sekä ammattitaidon lisäämisen henkilökohtaistamista. Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys (2006) vaatii koulutuksen järjestäjää tekemään yhteistyötä näyttötutkinnon järjestäjän, opiskelijan, työpaikkojen edustajien sekä muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Myös erilaisesta kulttuuri- ja kielitaustasta kuin myös mahdolliset luki- ja kirjoitushäiriöistä johtuvat erityistarpeet on huomioitava. Erilaista palautetta keräämällä voidaan koulutusta kehittää eri yhteistyötahojen kanssa.

Tutkinnot muodostuvat eri tutkinnon osista, joissa jokaisessa on pääsääntöisesti tutkintotilaisuus eli näyttö; näyttö-nimike on myös nuorisosaasteen koulutusten käytössä, mikä saattaa turhan usein sekoittaa asioita ja vaikuttaa niiden ymmärtämistä. Tässä tutkintotilaisuudessa opiskelija osoittaa osaamisensa työelämässä. Tutkintotoimikunnat myöntävät tutkintotodistukset; näillä on tietyt kokoontumispäivämäärät. Tutkintotasoa on kolme: perustutkinto (120 opintoviikkoa), ammattitutkinto, jossa osoitetaan alan ammattityöntekijältä edellytettävä ammattitaito sekä erikoisammattitutkinto, jossa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Opiskelijat voivat osallistua valmistavaan koulutukseen. Koulutuksessa hankitaan tutkinnossa vaadittavaa tarvittavaa ammattitaitoa, mutta se ei ole pakollista. Tästä poikkeuksena sosiaali- ja terveysala. (Kröger, 14.11.2007.)

Jokaisella koulutusallalla ja opiskelijalla on oma nimetty tutorohjaaja (vastuukouluttaja). Opiskelija käy tämän kanssa keskustelua henkilökohtaistamisesta (entinen HOPS). Henkilökohtaistaminen on siis lakisääteistä; vaikka opiskelija menisikin muualle opiskelemaan ensimmäisen vaiheen jälkeen: on ensimmäisen vaiheen henkilökohtaistaminen laadittava). Henkilökohtaistamiskeskusteluissa käydään läpi tutkinnon perusteet, tutkintosuoritusten suunnittelu ja toteutus, kulttuuri- ja kielitaustan selvittäminen sekä tuki suoritusten suunnitteluun ja ammattitaidon osoittamiseen. Tutkintosuorituksiksi tai sen osaksi on tunnustettava myös aikaisemmin osoitettu ja arvioijien hyväksymä osaaminen. Tämä tehdään joko suoraan todistuksesta tai työssä opitusta osaamisesta, mikä saattaa olla vaikeammin tunnistettavissa. Henkilökohtaistamiskeskustelussa käydään läpi myös

tarvittavan ammattitaidon hankkiminen: sen aikataulu ja opiskelutavat. Opiskelujärjestelyjen tulisi olla joustavia ja oppimisympäristöjen monipuolisia. (Kröger, 14.11.2007.)

Tutkintotilaisuuksissa toimii kolmikanta: arviointi suoritetaan työnantajan ja työntekijätahon sekä opetusalan yhteistyössä. Opiskelija ei ole mukana arviointitapahtumassa; tämä on uusi sääntö. Myöskään opettaja, joka on ollut mukana opettamassa, ei saa olla mukana arvioinnissa. Tutkintotilaisuudessa arvioidaan työelämän ammattitaitoa. (Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998, laki ammatillisen aikuiskoulutuksen muuttamisesta 1013/2005.)

Henkilökohtaistamisen työllistävin osa on ensimmäinen vaihe eli koulutukseen hakeutuminen, koska jo siinä vaiheessa tehdään jo niitäkin toimenpiteitä, mitkä tulevat vastaan pitkin opintojen kulkua. Tutkinnon järjestäjä vastaa henkilökohtaistamisesta yhteistyössä tutkinnon suorittajan, opiskelijan, työpaikan edustajien sekä erillisen näyttötutkinnon järjestäjän kanssa. Myös muut mahdolliset tahot voivat olla mukana suunnitelman laatimisessa (opiskelijan luvalla). (Kröger, 14.11.2007.)

4.1 Ensiohjaus (hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen)

Ensiohjaus eli hakeutumisvaiheen ohjaus vaatii koulutuksen järjestäjää selvittämään opiskelijan osaamisen sekä muut lähtökohdat. Mikäli näyttää siltä, että opiskelija on hakeutumassa itselleen sopimattomaan koulutukseen, on koulutuksen järjestäjä velvollinen ohjaamaan opiskelijan soveltuvampaan koulutukseen. Osaamisen tunnistaminen voi tuntuvasti helpottaa ja lyhentää opiskelijan koulutusta ja sen kestoaikaa: opiskelija voidaan ohjata suoraan soveltuvaan tutkintoon tai tutkinnon osan suorittamiseen. Opiskelijalle on siis selvitettävä kaikki erilaiset oppimisen mahdollisuudet, joita on tarjota. (Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys, 2006.)

4.2 Opiskelun aikainen ohjaus

Tutkinnon suorittajiksi valittujen osaamisen tunnustamiset laaditaan heti opintojen alkuvaiheessa, jotta opiskelija tietää vaadittavat opinnot, niiden aikataulun sekä osaa suunnitella oman elämäntilanteensa ja opiskelut. Tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat selvitetään opiskelijalle henkilökohtaistamisprosessissa. Eri opiskelijoille pitää suunnitella juuri heille soveltuvat opiskelu- ja arviointimenetelmät. Ohjauksella voidaan siis henkilökohtaistaa hyvin pitkälti opiskelijan opiskelua. (Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys 2006.)

Nurmi (2007, 52-53) on kirjannut tutkimuksessaan erilaisia haasteita, jotka eniten ovat vaivanneet aikuisopiskelijoita. Näyttöihin kytkeytyvät asiat koettiin hankalimmiksi, joten ohjausta olisi tehostettava, jotta opiskelijan valmiudet olisivat mahdollisimman hyvät. Näyttöjen arviointilomakkeen kriteerit on hyvä käydä opiskelijoiden kanssa tarkasti läpi. Oppilaitoksen on myös tehtävä ajoissa tarkka näyttösuunnitelma opiskelijoille, jotta nämä osaavat valmistautua tuleviin koitoksiin asianmukaisesti. Opiskelijalla on oltava selvillä vaadittava ammattitaito sekä ne alueet, joita hänen on erityisesti kehitettävä. Ei voida olettaa, että aikuinen ei tarvitsisi ohjausta; useimmiten voi olla kyse siitä, ettei aikuisopiskelija osaa tai uskalla pyytää ohjausta. (Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys 2006.)

4.3 Erityisen tuen tarpeen arviointi

Aikuisilla ilmenee oppimisvaikeuksia kuten kuin nuorillakin. Oppimisvaikeudet saattavat olla jääneet huomaamatta, mikä vaikeuttaa erityisesti opiskelijana pärjäämistä. Tämä saattaa aiheuttaa huonommuuden tunnetta, ja pahimmillaan opiskelu on voinut kokonaan jäädä oppimisvaikeuksien takia. Yleisimmät oppimisen vaikeudet ovat lukemisen ja kirjoittamisen vaikeudet eli lukivaikeudet tai harjaantumattomuus opiskeluun, motivaation puute, vuorovaikutus- ja kommunikaatiovaikeudet, sosiaaliset ongelmat, päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelmat, tunne-elämän vaikeudet ja yleensä elämäntilanteeseen liittyvät ongelmat. (Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys 2006.)

Jokaisen aikuisopiskelijan mahdolliset oppimisvaikeudet pyritään selvittämään jo hakeutumisvaiheessa, jossa kartoitetaan opiskelua suunnittelevan toiveet ja mahdollisuudet opiskeluun. Myös henkilökohtaista suunnitelmaa tehtäessä asiaa olisi painotettava. Keskeinen tukimuoto erityisen tuen

tarpeessa olevalle opiskelijalle on henkilökohtainen ohjaus. Tätä antavat ennen kaikkea vastuukouluttajat ja opettajat. Myös opinto-ohjaajien ja erityisopettajien palvelut tulisi olla käytettävissä. (Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys 2006.)

4.4 Henkilökohtaistamisen dokumentointi ja laadunvarmistus

Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys (2006) kehottaa dokumentoimaan henkilökohtaistamisen koulutukseen hakeutumisessa, tutkinnon suorittamisessa ja ammattitaidon hankkimisessa. Tämä asiakirja ja siihen tehtävät muutokset on allekirjoitettava. Toteutumista arvioidaan osapuolten keskenään sopimalla tavalla. Julkisuussuoja (L 621/1999) estää lisäämstä asiakirjaan salassa pidettäviä tietoja. (Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys 2006.) Henkilökohtaistamisen tapoja halutaan kehittää yhdessä työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa.

Aikuiskoulutuksessa kuten kaikessa muussakin järjestettävässä koulutuksessa on tärkeää, että opiskelija saa laadukasta, ajantasaista ja monipuolista koulutusta. Koulutuksen laadun varmentaminen tukee myös oppilaitosten omaa työtä. Kun toiminnalle asetetaan tarkat tavoitteet, on niiden avulla selkeää kehittää koulutusta. Muutosvastarintaa löytyy aina, mutta koulutuksen järjestäjä on asiakaspalvelija, jonka tehtäviin kuuluu kuunnella asiakkaita ja pyrkiä kehittämään työtapojaan.

Omiin toimintatapoihin saattaa jämähtää turhan helposti. ”Ulkopuolisen” mukaantulo tuo uusia näkökantoja. Työelämä on tärkeä yhteistyökumppani, koska sillä on selkeä käsitys siitä, mitkä taidot ja tiedot opiskelijalta vaaditaan jotta tästä tulee ammattitaitoinen työntekijä. Kolmikantajärjestelmä tukee myös opiskelijoiden työllistymistä, koska he pääsevät tutustumaan työnantajiin jo koulutuksen aikana. Opiskelijoiden edunvalvonnan vuoksi on tärkeää pitää yllä hyvä laatu koulutuksessa. Tietenkin myös lainsäädäntö edellyttää sitä oppilaitoksilta.

ALVAR (<http://www.alvar.fi/historia>) on yhteistyöelin, joka palvelee näyttötoimintaprosessin kaikkia osapuolia. Se on työmarkkinajärjestöjen sekä opetusviranomaisten perustama työelämän näyttötutkintojen aktiivinen vaikuttaja ja tekee näyttötutkintoihin liittyvää koulutus-, kehitys- ja tiedotustyötä. Keskeiset työmarkkinajärjestöt ja Opetushallitus allekirjoittivat syyskuussa 1994 sopimuksen. Tällöin ryhdyttiin kolmikantaperiaatteen mukaisesti suunnittelemaan keskeisiin tekniikan sekä teknillisten palvelualojen tutkintoihin kansallisesti yhtenäistä näyttötutkintoaineistoa. Mukana

sopimuksessa olivat mm. Suomen Ammattiliittojen keskusjärjestö, Teollisuus ja Työnantajat sekä Opetushallitus.

ALVAR:in tehtäviin kuuluu ammatillisesti yhtenäisten näyttötutkintoaineistojen laatiminen, jotka tukevat näyttöjen järjestäjien ja tutkintotoimikuntien työtä. On tärkeää että näyttötutkintojen korkea laatu ja rinnastettavuus varmistetaan, koska se on tärkeää kaikille osapuolille: opiskelijoille, työnantaja- ja työntekijäjärjestöille sekä opetusviranomaisille. Tutkinnoissa käytettäviä aineistoja laativat kunkin ammattialan asiantuntijat, jotka ovat kokeneita oppilaitosten opettajia, alan työntekijöitä sekä alan teknisissä tai johtamistehtävissä työskenteleviä henkilöitä.

Laadunvarmistus alkaa jo opiskelun henkilökohtaistamisessa, mikä tehdään heti opintojen alussa ja osittain jo ensimmäisessä vaiheessa eli opiskelijan koulutukseen hakeutumisessa. Näyttötutkintojen laadunvarmistus perustuu hyvään suunnitteluun ja näyttötutkintojen kolmikantaisuuteen, jolloin varmistetaan työelämän kriteerien täytyminen yhdessä koulutuksen järjestäjän pedagogisen osaamisen kanssa. (Näyttötutkinto-opas 2007, 22.)

Näyttötutkinnon perusteet on laadittu yhdessä Opetushallituksen kanssa. Näyttötutkinnon perusteissa on kuvattu vaadittava osaaminen prosessinomaisena, vastuullisuutta ja ongelmanratkaisutaitoa vaativana. Näyttötutkinnon perusteita päivitetään koko ajan muuttuvien osaamiskriteereiden myötä. Asiakaslähtöisyys on perusteena Opetushallituksessa, yrityksissä ja koulutuksen järjestäjillä.

5 HENKILÖKOHTAISTAMISEN TUKENA ERILAISIA STRATEGIOITA

Koulutuksen järjestäjät vastaavat oman alueensa osaamistarpeiden tunnistamisesta. Oppilaitokset toteuttavat koulutuksia yhteistyössä siten, että koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus turvataan koko maakunnan alueella. Yhteistyöllä varmistetaan myös resurssien tehokas käyttö.

Aikuiskoulutuksen kehittämisen ja henkilökohtaistamisen tueksi on laadittu mm. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tukema Henkilökohtaistetut opinpolut –hanke. Myös maakunnallinen aikuiskoulutusstrategia tukee aikuiskoulutuksen kehittämistä. Nämä hankkeet ovat tukemassa oppilaitoksia laadukkaana aikuiskoulutuksen aikaansaamiseksi.

5.1 Maakunnallinen aikuiskoulutusstrategia

Maakunnallisen aikuiskoulutusstrategian mukaan eri oppilaitosten Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jämsän seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä ja Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä välillä sovitaan erillisistä rahoitusta koskevista toimintatavoista, jotka mahdollistavat tutkinnonsuorittajan henkilökohtaisen opiskeluohjelman toteutumisen maakunnassa. Dokumentointijärjestelmä on yhteneväinen, jotta opiskelija voi suorittaa näyttöjä ja opintoja maakunnan eri oppilaitoksissa. (Aikuiskoulutusstrategia 2005.)

Opiskelijoille laaditaan HEKS eli henkilökohtainen kehityssuunnitelma ja HOPS eli henkilökohtainen oppimissuunnitelma. Näistä vastaa valmistavan koulutuksen järjestävä oppilaitos. Henkilökohtainen näyttösuunnitelma (HENSU) laaditaan yhteistyössä tutkinnon suorittajan ja koulutusta toteuttavan ja näyttöjä järjestävän oppilaitoksen kanssa. Valmistavaa koulutusta toteuttava oppilaitos hankkii näytöt ensisijaisesti Keski-Suomen maakunnan koulutuskuntayhtymien oppilaitoksista. (Aikuiskoulutusstrategia 2005.)

5.2 Henkilökohtaistetut opinpolut

Henkilökohtaistetut opinpolut –hanke (ESR-hanke) ja siihen kuuluneet osallistujat eri oppilaitoksista on laatinut henkilökohtaistamisen yleiset periaatteet Keski-Suomen maakunnan ammatillista aikuiskoulutusta toteuttaviin oppilaitoksiin. Ohjauksen kehittämistyöryhmät ovat esitelleet maakunnallisen henkilökohtaistamissuunnitelman, joka on hyväksytty kaikissa oppilaitoksissa (Jyväskylän aikuisopisto, Jyväskylän kristillinen opisto, Jämsän seudun koulutuskeskus, Karstulan Evankelinen opisto ja Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskus). Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jämsän seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä ja Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä ovat hyväksyneet yhteisen näyttötutkintostrategian. Näillä yhteisillä periaatteilla halutaan parantaa koulutuksen laatua ja yhtenäistämistä.

Yhteistyön tavoitteena on osaamisen vahvistaminen maakunnassa. Yhteistyökumppaneita ovat koulutuksen rahoittajat, elinkeino-, yrittäjä- ja työmarkkinajärjestöt, eri viranomaiset, maakuntaliitto sekä seudulliset kehitysyhtiöt. Lisäksi tavoitteena on valtakunnallinen, toimialakohtainen ja kansainvälinen verkostoituminen. Tutkintojen on vastattava työelämän tarpeisiin, mikä asettaa koulutuksen suunnittelulle erilaisia velvoitteita. Jokainen maakunnan koulutuksenjärjestäjä vastaa oman alueensa osaamistarpeiden tunnistamisesta. Oppilaitokset toteuttavat koulutuksia yhteistyössä siten, että koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus turvataan koko maakunnan alueella. Myös oppilaitosten henkilöstön kehittämisessä painotetaan näyttötutkintoimintaan liittyvää osaamista (Aikuiskoulutusstrategia 2005.)

5.3 Näyttötutkinnon henkilökohtaistaminen

Näyttötutkinnon henkilökohtaistamisessa vastaavat ohjaajat nimetään oppilaitoksissa. Henkilökohtaistaminen perustuu hakeutumisvaiheen suunnitelmaan. Aiemmin hankittu osaaminen tunnustetaan arvioijien hyväksymänä osaksi tutkintosuoritusta. Henkilökohtaistamissuunnitelma dokumentoidaan ja sitä päivitetään koko opintojen ajan.

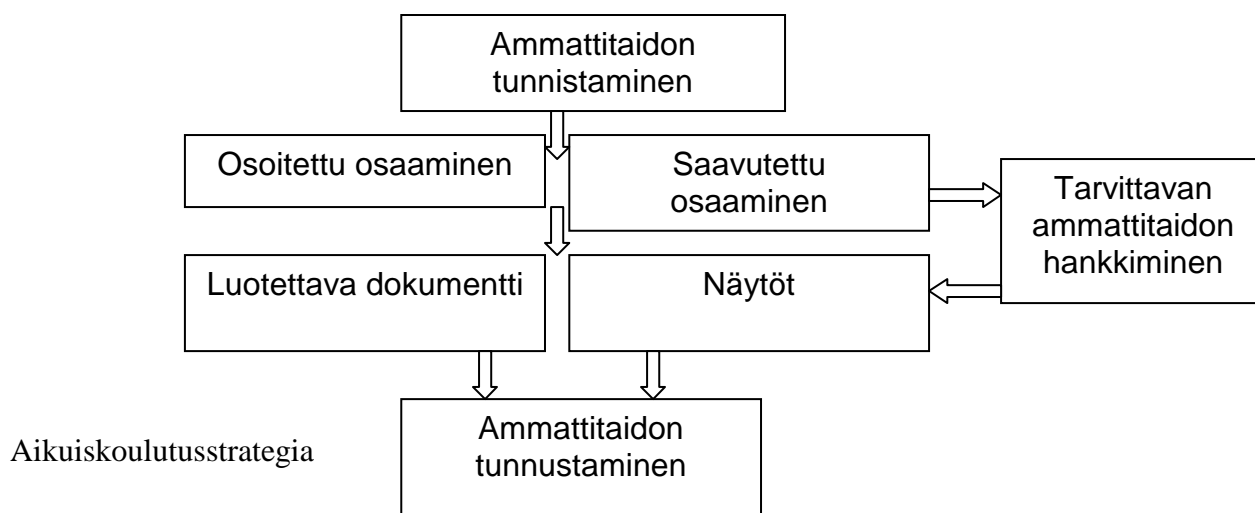
Ohjaus- ja tukitoimia tarjoavat tutkinnon osan vastaava opettaja, valmistavan koulutuksen vastuupettaja ja tarvittaessa erityisopettaja. Esimerkiksi kieli- ja kulttuuritaustasta johtuvat

erityisjärjestelyt ja suoritustavat selvitetään henkilökohtaisessa haastattelussa, kuten myös tutkinnon suorittamisen ohjaus.

Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen ohjauksesta vastaavat henkilöt on nimetty henkilökohtaiseen suunnitelmaan. Opiskelija laatii itse alustavan omaan oppimistaan arvioivan suunnitelman. Tähän kuuluvat oppimisvalmiuksien, oppimistyylin, oppimisen esteiden ja elämäntilanteen vaikutuksen arviointi. Aikuisen oppimiseen ja oppimisvaikeuksiin liittyviin kysymyksiin annetaan ryhmäohjausta. Myös vertaistukeen perustuvaa pienryhmätyöskentelyä voidaan järjestää, vaikkakaan sitä ei käytetä nykyisin tarpeeksi. Täsmennetyt oppimistavoitteet, oppimiseen soveltuvat oppimisympäristöt ja opiskelijalle soveltuvat opiskelumuodot tukevat tarvittavan ammattitaidon hankkimista. Tarvittavat ohjaus- ja tukitoimet kirjataan henkilökohtaistamissuunnitelmaan.

Näyttötutkintotoimintaa ohjaavat seuraavat asiakirjat:

- Laki ja asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (L 631/1998, A 812/1998)
- Laki ja asetus ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, A 811/1998)
- Näyttötutkintojen perusteet
- Näyttötutkintojen järjestämissopimukset ja sopimusten tekeminen, OPH:n määräys 70/011/2000
- Määräys henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista (luonnos 2005)
- Todistukset näyttötutkinnoista, tutkintoihin valmistavasta koulutuksesta ja oppisopimuskoulutuksesta (OPH:n määräykset 37/011/1999 ja 38/011/1999)
- Tutkintotoimikuntien antamat ohjeet
- Ammatillisen koulutuksen maakunnallisen opetussuunnitelman linjaukset

Kuvio 1. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän, Jämsän seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän sekä Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän aikuiskoulutuksen näyttötutkintostrategia. (Aikuiskoulutusstrategia 2005.)

5.4 POKE:n aikuiskoulutuksen tukitoimet ja henkilökohtaistaminen

Oppilaitoksen on nimettävä ohjaaja, jonka vastuulla on hakeutumisvaiheen suunnitelman laatiminen. Opintosihteerit perehtyvät maakunnan eri ammatillisten oppilaitosten koulutustarjontaan, jotta he voivat esitellä hakijoille sopivia koulutusmahdollisuuksia. He siis vastaavat ensiohjauksesta, mihin kuuluu myös kertoa oppilaitoksessa ohjauksesta vastaavien henkilöiden yhteystiedot.

Koko ohjaushenkilöstö (opinto-ohjaajat, opettajat ja tarvittaessa erityisopettajat) vastaa hakeutujan kehittämis- ja koulutustarpeiden selvittämisestä kuten myös opiskelunvalmiuksien ja erityisen tuen tarpeen arvioinnista. Menetelminä käytetään hakijan haastattelua sekä eri todistusten läpikäymistä. Tarvittaessa kartoitetaan lukemis- ja kirjoittamisvalmiudet seulonnalla, matemaattinen hahmottaminen sekä oppimisvaikeudet. Ohjauksen ja erityisen tuen tarve selvitetään, kuten myös oppimisen hallinta sekä opiskelutaidot. Hakijan osaamisen tunnistamisen vastuuhenkilöt, kuten opinto-ohjaajat, alan opettajat, tutkintovastaavat sekä työelämän edustajat laativat alakohtaisen tai tutkintokohtaisen osaamiskartoituksen, jonka pohjalta hakija ohjataan suoraan tutkinnon suorittamiseen tai tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen. (Aikuiskoulutusstrategia 2005.)

6 TUTKIMUSONGELMAT

6.1 Yleistä tutkimusongelmista

Kehittämishankkeeni osana laadin henkilökohtaistamislomakkeen luonnonvara- ja ympäristöalan aikuisopiskelijoille. Tämä lomake tulee palvelemaan koko POKE:n aikuiskoulutusta. Testaan henkilökohtaistamislomakkeen ja ohjeistuksen toimivuutta ja yhteensopivuutta haastatteleamalla sekä opiskelijoita että opettajia. Lomaketta testaamalla voidaan karsia pois päällekkäisyydet ja tiivistää se napakkaan muotoon. Toisaalta on tärkeää säilyttää myös sellaiset kohdat, joita tarvitaan vain harvemmin, jotta lomake palvelee vaikkapa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita täysimääräisesti. Lomakkeen tehtävä on tiedustella asioita, joita tullaan hyödyntämään läpi opintojen. Lomakkeen on oltava myös sellainen, että se mahdollistaa monenlaisen, tarpeellisen ja hyödyllisen tiedon keräämisen.

Opetussuunnitelman eläintenhoidon koulutusohjelmaan teen yhteistyössä opettajiemme kanssa, mutta olemme sopineet, että kirjallinen osuus jää minun tehtäväkseni. Pohjana toimii Opetushallituksen laatima opetussuunnitelma eläintenhoidon koulutusohjelmaan.

6.2 Varsinaiset tutkimusongelmat

Kehittämishankkeeni tutkimusongelmat ovat:

- miten Opetushallituksen määräys henkilökohtaistamista toteutetaan POKE:n luonnonvara-alalla
- miten toimivaa POKE:ssa aikuisopiskelijoiden opinto-ohjaus ja henkilökohtaistaminen on

Kehittämishankkeeni tuloksena syntyivät:

- toimiva henkilökohtaistamislomakeisto aikuisopiskelijoille
- eläintenhoidon koulutusohjelman aikuiskoulutussovelluksen suunnitelma POKE:n luonnonvara-alalle

6.3 Miten tutkimusongelmat paikannettiin

Tutkimusongelmat löytyivät työpaikaltani POKE:n luonnonvara-alalta melko helposti. Opetushallituksen määräys aikuisopiskelijan opintojen henkilökohtaistamisesta on vaatinut POKE:ssakin aikuisopiskelun kehittämistä ja tietysti sen aikaisempaa suurempaa henkilökohtaistamista. Opintojen ohjausta aikuisopiskelijoilla tarjotaan liian vähän, eikä se ole aina kohdentunut oikealla hetkellä oikeille ihmisille. Vaikka nuorten opiskelijoiden sanotaankin olevan ilman pitkäjänteisyyttä, olen itse törmännyt myös siihen, kuinka aikuinenkin haluaa saada tietoa ja tukea juuri silloin kun hän sitä kysyy. Opinto-ohjausta tulisikin antaa myös aikuisopiskelijoille heidän henkilökohtaisen tarpeensa mukaan.

Aikuisopiskelun henkilökohtaistamiseen tarvitaan koko POKE:ssa materiaalia, joka helpottaa tiedon keräämistä ja siten auttaa opintojen henkilökohtaistamisessa. Aikuisopiskelun kolmiportaisuuden on myös toteuduttava sääntillisesti. Toisinaan törmää siihen, ettei ensiohjausta anneta tarpeeksi. Dokumentointi auttaa myös oppilaitosta ja opiskelijaa pysymään ajan tasalla sekä opintojen suunnittelussa että toteutumisessa.

Aion hyödyntää opintojani työssäni ja työtäni opinnoissani. Opinto-ohjauksen kehittäminen ja tukeminen lisää myös opiskelijoiden motivoitumista opintoihinsa. Toivon voivani lisätä myös omaa tietämystäni sen ohella, että kehitän oman oppilaitoksemme luonnonvara-alan koulutusta ja opinto-ohjausta.

POKE:n luonnon eläinten hoidon koulutusohjelma on aloitettu nuorisosteella muuntokoulutuksena tammikuussa 2008. Samainen koulutus aloitetaan myös aikuisille tammikuussa 2009. Osa hankettani on siis eläinten hoitajan koulutuksen opetussuunnitelman laatiminen tähän aikuiskoulutukseen. Koulutus on pyritty ”henkilökohtaistamaan” jo suunnitteluvaiheessa.

7 TIEDON HANKKIMINEN

Tutkimusongelmat määrittävät aineistonkeruuta. Keräsin aineistoa kehittämishankkeeseeni haastattelemalla opettajia ja aikuisopiskelijoita. Haastattelin kahta opiskelijaa ja kolmea opettajaa luonnonvara-alalta. Haastattelu on yleisin tapa materiaalin keruuseen, kuten Eskola ja Suoranta (1998, 86-87) sanovatkin. Pidin haastattelumenetelmästä siksi, että haluan olla kuulemassa, mitä ja miten tutkimuskohteet antavat tietoa. Haastattelu oli työläs tapa kerätä aineistoa, mutta vastapainona se oli myös vuorovaikutuksellista: tarkentavia kysymyksiä voi tehdä puolin ja toisin. Hyvin suunniteltu ja tiivis haastattelurunko edesauttoi tiedon keruuta ja omalta osaltaan rajasi haastattelutilannetta.

Haastattelijan vastuulla on tilanteen ohjaus. Luottamuksellisuus on ensin ansaittava. Puolistrukturoitu haastattelu käy mielestäni parhaiten tähän työhöni. Vastaukset tulevat olemaan laajahkoja. Nauhoitan haastattelut, jolloin voin jälkikäteen palata keskusteluihin ja tarkistaa asioita. Haastattelutilanteeseen voi myös paremmin keskittyä, mikäli ei tarvitse kirjoittaa vastauksia paperille. Yksilöhaastattelussa voi paremmin keskittyä yksittäisen henkilöön kuin ryhmähaastattelussa, mikä puolestaan lisää luottamuksellisuutta. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2004.)

Laadulliselle tutkimukselle on luonteenomaista kerätä sellaista tietoa, mikä mahdollistaa monenlaiset tarkastelutavat. Tilastollisella kyselyllä saa tietoa vain siitä, mitä tekijä on huomannut kysyä. Jääkö tällöin tilaa mahdollisille yllätyksille? Laadullisen tutkimuksen ”herkkuina” voidaan pitää aineiston rikkautta, monitasoisuutta ja monimuotoisuutta. Tähän vaikuttaa tietysti aineiston keruutarkkuus ja yksityiskohtaisuus. (Alasuutari, P. 1999.)

8 TUTKIMUKSEN METODI

Opiskelijoiden aiemman osaamisen selvittäminen olisi tehtävä kollegiaalisesti. Opiskelijan aiempi osaaminen selvitetään heti opintojen alussa, jotta opiskelija saa selville opintojensa aikataulun, määrän ja toteuttamistavat. Tällöin myös henkilökohtaistaminen toteutuu parhaiten; tämä toimii myös pohjana opintojen seuraamiselle. Aikuisopiskelija on saattanut hankkia paljon erilaista osaamista elämänsä aikana. Osaamista on kertynyt opiskeluissa, työelämässä ja oman harrastuneisuuden kautta. Jotta henkilökohtaistaminen voitaisiin laatia kattavaksi ja hyödyntämään opiskelijaa opinnoissaan, on ajoissa selvitettävä mitä aiempi osaaminen on ja miten se on tunnistettavissa ja miten se tunnustetaan.

POKE:n luonnonvara-alan opiskelijat ovat kotoisin pääasiassa Keski-Suomesta, osittain on hakeutunut muutamia aikuisia myös ympäri Suomea. Luonnonvara-alan luonteeseen kuuluu, että opiskelijat ovat pääsääntöisesti eri tavoin maaseudusta ja ympäristönsä kehittämisestä kiinnostuneita; toisia sitoo lähiympäristöön kiinteä omaisuus kuten maatila tai metsäalat. Kaupungeista on tullut entistä enemmän opiskelijoita viime vuosina. Toisaalta aikuisopiskelijat ovat elämäntilanteeltaan samankaltaisessa asemassa, olivat he miltä alalta tai mistä päin maata tahansa.

Valitsin kaksi haastateltavaani luonnonvara-alan aikuiskoulutuksen eri koulutusaloilta. Toinen haastateltavista on juuri opintonsa aloittanut, toinen on jo valmistumassa oleva aikuisopiskelija. Aloittavalta opiskelijalta halusin saada ”tuoreessa muistissa” olevaa tietoa siitä, miten hän on hakeutunut opintoihinsa ja millaista ohjausta hän on saanut opintojensa suunnitteluun ja siihen hakeutumiseen (ensiohjaus). Toiselta opiskelijalta halusin puolestaan saada tietoa siitä, miten tarpeelliseksi hän koki opinto-ohjauksen eli mitä hän on saanut ohjausta opintoihinsa ja mitä puutteita hän on kokenut opinto-ohjauksessa. Haastateltavat opiskelijat on valittu muutoin sattumanvaraisesti; tosin pyrin saamaan osallistujiksi eri vaiheessa olevia opiskelijoita.

Haastattelin myös POKE:n luonnonvara-alan opettajia, jotka vastaavat eri koulutusalojen aikuiskoulutuksesta tai opettavat koulutusohjelmiin liittyviä aiheita. Heitä haastattelin saadakseni tietoa POKE:n tämänhetkisestä aikuiskoulutustilanteesta, ohjauksesta ja varsinkin siitä, miten heidän mielestään aikuiskoulutuksen henkilökohtaistamista ja koko ohjausprosessin etenemistä tulisi kehittää. Eläintenhoidon koulutusohjelman opetussuunnitelman laatimista varten istuimme eläintenhoidon opettajien kanssa erinäisiä kokouksia.

Henkilökohtaistamislomakkeiden laadinnan aloitin jo heti tätä kehittämishanketta suunnitellessani, koska lomakkeistolle oli tarvetta. Samalla pääsin testaamaan lomakkeiden soveltuvuutta opiskelijoilla ja opettajilla. Täytätin lomaketta opiskelijoilla. Opettajat puolestaan kävivät sitä läpi tarkkaillen, että kaikki tarpeellinen oli mukana, mutta ettei lomakkeeseen tulisi turhia kohtia. En uskonut lomakkeen soveltuvuuteen ilman testaamista. Lomakkeistoa pääsin testaamaan myös POKE:n järjestämässä koulutuksessa, jonka teemana oli aikuiskoulutuksen kehittäminen. Koulutuksessa mukana oli POKE:n eri yksiköiden henkilöstöä ja kouluttajana toimi Markku Kokkonen Opetushallituksesta.

9 KEHITTÄMISHANKKEENI TULOKSET

9.1 Yleistä hankkeeni tuloksista

Aikuisopiskelijan opinto-ohjauksen kehittämisessä on paljon työtä tehtävissä. Opiskelijahuolto ja opinto-ohjausta olisi yhdenmukaistettava. Tällä hetkellä ”kaikki ohjaavat”, varsinkin opintos sihteeri on tärkeässä osassa. Tämä yleisesti käytössä ollut opinto-ohjauksen hajautettu malli voi toimia oikein hyvin, mutta saattaa kaatua siihen, että ”luullaan että muut tekivät sen jo”. Osaamiskartoitukset (www.osaan.fi) ovat osa henkilökohtaistamisen laadintaa. Tähän sisältyy oppimisedellytysten arviointi: lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan oppimisedellytykset. Opiskelijalla on oltava hyvät itsearviointitaidot, jotta tulokset olisivat oikeita. Tavoitteena on maakunnallinen henkilökohtaistamissuunnitelma, jotta kaikki oppilaitokset toimisivat samalla tavalla. Tämä tukee myös opiskelijan oikeusturvaa. (Kröger, 14.11.2007.)

Luonnonvara-alan opiskelijat ovat tulleet opiskelemaan useimmiten työelämäosaamisen kautta saadakseen todistuksen opinnoistaan. Varsinkin maatalousalalla on vaadittu esimerkiksi sukupolvenvaihdokseen todistus osaamisesta, joten aiemman työkokemuksen perusteella osaamista on ollut. Yhteiskunnan muututtua ovat opiskelijatkin tulleet vaihtamaan ammattia, joten heillä ei ole välttämättä aiempaa osaamista lainkaan. Myös eri suuntautumisvaihtoehdot vaativat paljon uuden oppimista. Riittävätkö lähiopiskelupäivät kehittämään kaiken oppimisen? Tarvitsevatko toiset opiskelijat enemmän lähiopiskelupäiviä, jotta he saavuttavat tarvittavan osaamisen? Pitäisikö opiskelijoilta vaatia paljonkin työssäoppimista lisäksi?

Esimerkiksi metsäalan perustutkintoa suorittaville opiskelijoille tarjotaan enemmän lähiopiskelupäiviä, suuntautumisesta riippuen vaikkapa metsäkoneenkuljettamisessa. Eläintenhoidon koulutusohjelman opiskelijoiden on useimmiten hankkiuduttava harjoittelemaan lisää työssäoppimispaikkoihin, koska ala on niin uusi, eikä opiskelijoilla välttämättä ole tarvittavaa osaamista.

Ryhmäkoot vaikuttavat myös kaikkien ryhmien opintosuunnitelmiin. Toisissa koulutusohjelmissa on pakko pitää ryhmät pieninä; varsinkin suuntautumisopinnoissa. Toisilla aloilla on mahdollista kouluttaa opiskelijoita suuremmissa ryhmissä, mikä tietenkin helpottaa ja mahdollistaa taloudellisesti opetuksen järjestämistä.

Eri koulutusohjelmien alkuun on sovittava yhteinen opettajien tapaaminen, jossa sovitaan käytännöistä ja jotta kaikki tietävät eri opintojaksojen sisällöt. Opiskelijoilla on tässä kokoontumisessa mahdollisuus tehdä kysymyksiä koulutusohjelman sisällöstä ja saada käsitys omasta osaamisestaan ja mahdollisista osaamisen tunnustamisista ja tunnustamisista. Vastaava opettaja kutsuu kokoon tämän tapaamisen.

Työelämäedustajien kanssa tehtävä yhteistyö on selvillä jo opiskelijan opintojen alussa. Mikäli yhteistyö kangertelee, tämä vaikeuttaa opiskelijan opintoja. On oltava selvillä eri osapuolille, kuka opettaja opinnoista vastaa ja miten yhteistyö työelämän yhteistyökumppaneiden kanssa aiotaan toteuttaa ja millä aikataululla. Luonnonvara-alalla on erityistä se, että mm. näytöt saattavat ruuhkautua tiettyyn aikaan (mm. peltotöiden tekeminen). Luonnon aikataulu eri alojen niihin liittyvine työtehtävineen aiheuttaa monenlaisia vaatimuksia ja aikataulutuksia mm. näyttöjen aikatauluissa. On elettävä säiden mukaan. Aikataulujen on pystyttävä joustamaan luonnonolosuhteitten mukaan; tähän on yrittäjän tavallista elämää, mikä on opiskelijan, opettajan, opiskelijan sekä rahoittajan ymmärrettävä.

Markku Kokkosen (9.10.2008) mukaan henkilökohtaistamisen käytännöt ympäri Suomea vaihtelevat paljon. Yhtenäistäminen on tarpeen, mutta tässäkin on käytettävä ”maalaisjärkeä”: jos jokin käytäntö ei sovi tietylle alalle, on käytännöllistä toimia ammattialan ja sen opiskelijoiden edun mukaisesti. Pääsääntöisesti henkilökohtaistaminen on Kokkosen mukaan toteutettu hyvin. Tärkeintä on, että näyttöjen järjestämissuunnitelma ja henkilökohtaistaminen toteutetaan ”samassa hengessä, yksi yhteen”. Toiminnan oppilaitoksessa olisi oltava loogista: kun järjestämissuunnitelmat on laadittu taiten, toimii henkilökohtaistaminenkin useimmiten laadukkaasti.

9.1 Henkilökohtaistaminen opiskelijan ja opettajan näkökulmasta

Ratkaisukeskeinen lähestymistapa näyttää sopivan erityisen hyvin aikuiskoulutukseen. Usein aikuiskoulutus henkilökohtaisella tasolla on ratkaisuja elämäntilanteisiin. Tulevaisuussuuntautuneisuus on mielestäni keskeistä aikuiskoulutuksessa. Opiskelijat ovat tulleet opiskelemaan vakavissaan, useimmiten he tekevät palkkatyötä samalla, mikäli työnantaja ei ole nähnyt viisaaksi mahdollisuutta opiskeluun työajalla. Ammatinvaihtajilla on selkeästi mielessään löytää uusi tulonlähde, jota varten he tarvitsevat koulutusta. Aikuisopiskelijat ovat jo ennen opintojen aloittamista suuntautuneet selkeästi tulevaisuuteen ja opiskelemaan lähteminen on jo yksi (suuri) ratkaisu. Aikuiskoulutuksen henkilökohtaistamisessa painopiste on tavoitteissa ja siinä miten ne voidaan saavuttaa. Opiskelijan menneisyys on voimavarana, josta voi ammentaa tietoja ja taitoja uuden oppimisen tiellä; osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen on tästä konkreettisin esimerkki.

Asiakas eli opiskelija on asettanut itse omat tavoitteensa. Voimavarakeskeisyys tulee esille siinä, että huomio painottuu asiakkaan kyvykkyyteen ja kompetenssiin, ja näitä hyödynnetään tavoitteeseen pääsemiseksi. Yhteistyöhakuisuus tarkoittaa sitä, että opiskelija ja hänen läheisensä nähdään voimavarana, mutta ongelmat ratkotaan yhteisesti. Aikuisopiskelijan elämäntilanne vaatii koko ajan laskemista ja miettimistä: riittävätkö rahat, mihin kannattaa suunnata voimat ja käytettävissä oleva aika. Edistyskeskeisyys on olennaista: Aikuiskoulutuksessa kuten muussakin koulutuksessa seurataan edistymistä, ja se on myös päätavoite. Tätä tukee myös myönteisen palautteen antaminen.

Aikuisopiskelun henkilökohtaistamisessa on tärkeää, että opiskelija saa välitöntä ja aitoa tukea. Hänelle ei ole useinkaan välttämätöntä puida ongelmiaan, vaan ne on tarkoitus ratkaista ryhdikkäästi ja pikaisesti. Henkilökohtaistaminen opintojen aikana tarjoaa parhaimmillaan joustavuutta ja erilaisten mahdollisuuksien käyttämistä.

Opintojen alkuvaiheen luonteeseen kuuluu jonkinmoinen ”sekasorto”. Opiskelija saa paljon uutta informaatiota sekä koulutuksesta että oppimisympäristöstä. Alkukartoitukset ja lomakkeiden täyttäminen saattaa vaikuttaa opiskelijasta jopa ajan haaskaukseltakin, mutta ne sisältävät kuitenkin paljon tietoa, mitä luokanvalvoja, vastuuopettaja tai opinto-ohjaaja tarvitsee, jotta opiskelijan opinnot pääsevät käyntiin. Hyvin suunniteltu opinpolku helpottaa opiskelijan oppimista ja selkiyttää hänelle opintojen etenemistä. Opintoja on kuitenkin ohjattava koko ajan opiskelun edetessä. Henkilökohtaistaminen edellyttää jatkuvaa seurantaa ja tuen antamista.

Haastattelemi opettajat olivat sitä mieltä, että henkilökohtaistaminen ”on vain uusi nimitys sille, mitä on tehty koko ajan”. Tottahan vastaavat opettajat ovat vuosien mittaan tehneet sitä samaa, mitä henkilökohtaistamissääntö käskää nyt tekemään. Opiskelijoita on haastateltu ja heidän aiemmat opintonsa ja työkokemuksensa on huomioitu opiskeluissa. Heistä tuntui hieman kiusalliseltakin, että nyt ikään kuin uudella lainsäädännöllä epäiltäisiin heidän ammattitaitoaan. He ovat tehneet mielestään opinto-ohjausta ja opiskelijoiden eteen paljon työtä, vaikkakaan siihen ei aina ole annettu tarpeeksi resursseja. Tarpeellista ohjausta on kuitenkin annettu, ja varsinkin pienessä yksikössä on ollut pakkokin näin toimia. Toisinaan ryhmät ovat olleet pieniä, joten on ollut pakko miettiä eri ryhmien opintojen yhdistelemistä, mitä suuremmissa yksiköissä tai suuremmissa koulutuskuntayhtymissä ei ole joutunut tekemään. Opinnot on siksi ollut pakko suunnitella yksilöllisesti jo opintojen alusta lähtien.

Opiskelijat eivät tietenkään osaa vertailla eri oppilaitosten välisiä käytäntöjä, koska heillä ei ole kokemusta eri toimintatavoista. Kuitenkin haastatellut opiskelijat olivat sitä mieltä, että ohjausta opintoihin pitäisi olla enemmän. Opintojen alkuvaiheessa on varsin yleistä, että opiskelutavat, oppimisympäristöt ja opintojen suuntaaminen ovat uusia. Kaikki näyttää oudolta, vieraalta ja toisinaan jopa selvittämättömältä. Toinen haastattelemani opiskelija sanoikin, että ”opintojen alkuvaiheessa olisi pitänyt olla enemmän yhteistä aikaa kysymyksille ja ihmettelylelle”. Hän kuitenkin oli huomannut, että asiat selkenivät viikkojen mittaan, joten ”mitään katastrofaalista ei päässyt tapahtumaan”. Hän myös sanoi, ettei opintojen alussa osannut kaikkea heti kysyä, ja ”toisaalta oli hyväkin ettei heti aluksi tullut liikaa tietoa jottei olisi tuntunut liian sekavalta”. Hänkin painotti sitä, että oppilaitoksessa oli ”hyvä henki ja saattoi kysyä vaikka käytävällä opettajan nähdessään sitä mikä oli mielen päällä”.

Opettajien mielestä oli hyvä, että uusi lainsäädäntö ikään kuin selkiytti omaa ajattelua, jäseni opettamisen ja oppimisen. Vaikkakin ”paperikasat” tuntuivat aluksi pakolliselta lisävaivalta, ne huomattiin myöhemmin tarpeellisiksi tiedon välittämisen ja koostamisen kannalta. Opiskelijatkin ajattelivat aluksi, että ”taas nuita papereita”, mutta ne selkeyttivät opintojen kulkua ja jäsensivät omaa suunnitelmallisuutta.

Henkilökohtaistamislomakkeen laatimisessa oli moninaisia ongelmia, vaikkakin pohjana oli valmis lomake (www.alvar.fi). Valmis malli oli ensinnäkin ”liian pitkä ja osittain turha”. Haastattelemini opettajien mielestä ”siinä oli (opiskelijoita ja opettajia ajatellen) liikaa turhia kysymyksiä, liikaa paperintuhlausta ja sen täyttämiseen meni liikaa aikaa”. Tiivistin joitain ”turhia kyselyitä”, eli karsin ja siirsin joitain kohtia liiteosioiksi.

Pohdimme yhdessä opettajien kanssa ohjeistuksen laatimista, mutta loppujen lopuksi päädyimme siihen, että jokainen opettaja osaa kyllä täyttää lomakkeen ilman sen erityisempiä ohjeistuksia. Saimme POKE:n henkilökohtaistamiseen hyviä ohjeita myös Markku Kokkoselta (9.10.2008). Pääsääntöisesti lomakkeistomme näytti järkevästi laaditulta jo valmiiksi, joten teimme vain pientä tarvittavaa hienosäätöä Kokkoson ohjauksessa.

9.2 Miten aikuisopiskelijoiden ohjausta voitaisiin kehittää?

Haastattelemini opiskelijoiden ja opettajien mielestä ohjauksen on tarkoitus antaa asiallista ja oikeaa tietoa sekä auttaa tunnistamaan voimavaroja ja rajoituksia, jotta oppiminen helpottuisi ja antaisi puolestaan mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen. Mikäli oppilaitoksen tarjoama ohjaus ei riitä, on

tarpeellista ohjata opiskelija vastaavien informaatio- tai ohjauspalvelujen piiriin. Opinto-ohjaus käsitetään monimuotoisena yläkäsitteenä (kuten Lairio ja Puukarikin 1999 toteavat), joka sisältää useita toimintamuotoja, kuten ohjausta, arviointia, informointia, uravalinnan ohjausta, sijoittumistietopalveluja, verkostotyötä sekä opintonsa päättäneiden seuranta. Opintos sihteeri POKE:ssa antaa ensiohjausta kaikille opiskelijoille. Mikäli hän ei osaa antaa tarpeellista tietoa halutusta opintoalasta, pyytää hän opiskelijaa kääntymään vastaavan opettajan puoleen. Oppilaitoksemme nettisivuilla on myös laajasti kerrottu eri koulutusohjelmista ja annettu tiedot siitä, kenen opettajan puoleen kääntyä lisätietoja saadakseen (www.poke.fi). Nämäkään tavat antaa opinto-ohjausta opintojen alkuvaiheessa eivät aina riitä, joten myös vastaavilla opettajilla pitäisi olla aikaa selvittää opintojen rakennetta ja sisältöjä opiskelijoille.

Aikuisopiskelijan näkökulmasta suurin ongelma opintojen ohjauksessa on se, ettei hän tiedä jo valmiiksi, mihin ammatteihin ja mihin työpaikkoihin opiskelu johtaa. Toisaalta tämä on melko hämmentävää, koska luulisi opiskelijan opintoihin hakeutuessaan ajattelevan jo työllistymistä, vallankin kun on kyse aikuisopiskelijoista. Voiko tämä johtua ensiohjauksen puutteellisuudesta? Miksi opiskelija sitten olisi hakeutunut kyseiselle alalle, jollei hän olisi jo tiennyt tulevista mahdollisista työllistymismahdollisuuksistaan? Haastatellut opiskelijat olivat kuitenkin kiinnostuneita opintojen sisällöistä, ja he olivat siksi valinneet oman opiskelualansa. Toisaalta ympäristöala on tätä nykyä paljon esillä mm. tiedotusvälineissä. Ympäristöasiat ovat muutoinkin lähellä monia muita koulutusaloja. Ympäristöalan lainsäädännön tiukennettua ovat lähes kaikki yritykset joutuneet pohtimaan omaa suhdettaan ympäristökysymyksiin, joten tulevaisuudessa työpaikkoja on tiedossa entistä enemmän.

9.3 Eläintenhoidon koulutusohjelman OPS

Eläintenhoidon koulutusohjelman opetussuunnitelma laadittiin yhteistyössä POKE:n eläintenhoidon opettajien kanssa Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti. Oppilaitos saa laatia koulutuksen ”oman näköisekseen” eli suunnata koulutusta sen mukaiseksi, mitä oma erityisosaaminen on. Myös oppilaitoksen eläinlajisto viitoittaa opetussuunnitelmaa. POKE:n luonnonvara-ala tekee tiivistä yhteistyötä Saarijärven Puuhapuisto Veijarin kanssa. Tämän yrityksen pien- ja seuraeläimet ovat talvihoidossa Tarvaalassa. Oppilaitoksesta on myös opiskelijoita työssäoppimassa yrityksessä. Oppilaitoksen omat eläimet ja eläintilat ovat tietysti oppimisympäristöinä. Myös muut työssäoppimispaikat laajentavat ja suuntaavat opiskelijoiden opintoja.

Ensimmäisen eli syksyllä 2008 alkaneen eläintenhoiton koulutusohjelman eli eläintenhoitajien muuntokoulutuksen opiskelijoitten kokemukset huomioitiin varsinaisen aikuisten eläinhoitajien koulutuksen suunnittelussa. Opettajat kyselivät koulutuksen alusta lähtien opiskelijoiden mielipiteitä koulutuksen sisällöistä (joiden mielipiteiden perusteella teimmekin muutamia sisällöllisiä muutoksia opetussuunnitelmaan). Myös yhteistyö lähiseudun yritysten (joista useimmat ovat opiskelijoittemme työssäoppimispaikkoja) kanssa suuntasi opetussuunnitelman sisältöjä.

Pienessä yksikössä on aina pohdittava opetussuunnitelmia laadittaessa myös sitä, miten opetusta voidaan jakaa tasapuolisesti kaikille opettajille. Ulkopuolisten kouluttajien avulla voimme laajentaa opetustarjontaamme ja monipuolistaa koulutusten sisältöjä. Opintokäynnit tutustuttavat opiskelijoita mm. eri yrityksiin ja auttavat näkemään asioita uusilla tavoilla. Myös tiivis yhteistyö eri yrittäjien kanssa antaa uusia mahdollisuuksia opintojen sisältöihin. Se myös tukee opiskelijoiden työllistymistä, mikä koko koulutuksen tarjoamisen peruslähtökohta tietysti onkin.

Ammatillinen peruskoulutus on hyvin käytännönläheistä. Tämä on koulutuksemme etu ja haitta. Opiskelijat odottavat koulutuksen olevan vain ja ainoastaan käytäntöä, mikä ei tietysti pidä paikkaansa nuoriso- eikä aikuiskoulutuksessa. Opinto-ohjauksessa vallankin törmää usein tähän ristiriitaisuuteen. Aikuisopiskelussa oletetaan opiskelijoiden esimerkiksi jo osaavan tuottaa ammatillista tekstiä oppimansa perusteella. Opintojen sisältöjä ja opetusmenetelmiä selittämällä opiskelijat kuitenkin oppivat ymmärtämään, mitä kaikkea opinnot sisältävät ja mitä kaikkea hyötyä heille monipuolisesta ja ”monimuotoisesta” koulutuksesta on.

Opetussuunnitelman rakenteen ja sisältöjen selvittäminen opiskelijalle jo opintojen alkuvaiheessa selventää heidän kokonais käsitystään tulevista opinnoista sekä opintojen toteuttamistavoista. Eläintenhoitajan koulutusohjelman opetussuunnitelma (liite 4) sisältää pakolliset opintokokonaisuudet eli maaseutuyrittämisen perustaidot (20 ov) ja eläinten tuntemus ja hoito (30 ov). Loput 40 opintoviikkoa ammatillisia opintoja ovat opiskelijan valittavissa ja niiden valinnan mahdollisuus rajautuu oppilaitoksen resurssien mukaan. Suuntautumisvaihtoehdot voivat siis suunnata opiskelijan valintoja hänen haluamaansa suuntaan. Tässä on opinto-ohjaus tärkeässä asemassa: Opiskelija voi saada juuri sitä mitä haluaa, ja vaikkei oppilaitos näitä opintoja järjestää itse, ovat esimerkiksi työssäoppimispaikat tärkeällä sijalla valintojen suuntaamisessa ja toteuttamisessa. Tämä koskee myös jo opittuja taitoja ja niiden hyödyntämistä opinnoissa.

Selvittäessäni (hakeville) opiskelijoille opintojen sisältöjä, olen huomannut näiden sisältöjen konkreettisten sisältöjen selventämisen hyvin tarpeelliseksi, jottei heille tule vääriä käsityksiä mitä tuleman pitää. Myös jo opittujen taitojen ja osaamisen hyödyntäminen (mahdollisissa) tulevissa opinnoissa on tärkeää. Laadimmekin koulutusohjelmasta esitteen (liite 5) lisäksi lyhennelmän opetussuunnitelman sisällöistä (liite 6).

9.5 Kehittämisehdotukset

Aikuisopiskelijan näkökulmasta suurin ongelma opintojen ohjauksessa on se, ettei hän tiedä jo valmiiksi, mihin ammatteihin ja mihin työpaikkoihin opiskelu voi johtaa. Näin ollen on eri tahojen tiivistettävä yhteistyötä aikuisopiskelijoiden hyväksi. Opinto-ohjausta ei varmaankaan voi koskaan tarjota tai saada liikaa. Usein ilmeisesti oletetaan, että aikuisopiskelijat tietävät jo kaikesta kaiken, muistavat kaiken kuulemansa heti kerralla ja osaavat yhdistää eri lähteistä saatavan tiedon itseään palvelevaksi kokonaisuudeksi, mutta näin ei valitettavasti aina ole. Ilmeisesti myöskin ne, jotka parhaiten tietävät, osaavat kysyä, mutta ne joille asiat ovat hieman epäselviä, eivät uskalla kysyä tai eivät osaa muotoilla kysymisiään itseään palvelevalla tavalla. Voimme myös olla varmoja siitä, että monesta eri lähteestä aikuisopiskelijalle annettava tieto on aina samansisältöistä, ajantasaista ja selkeästi kerrottua.

Olemme POKE:ssakin pohtineet paljon tätä ongelmaa. Osan tiedonjaon ongelmakohdista voimme sisäisesti korjata, mutta on myös tehtävä paljon yhteistyötä, jotta opinto-ohjaus ja muukin opintojen tiedonjako saadaan vastaamaan aikuisopiskelijoiden tarpeita. Oppilaitoksemme kutsuu aika ajoin mm. työvoimatoimistoja ja opinto-ohjaajia eri oppilaitoksista tutustumaan toimintaamme ja opiskelumahdollisuuksiimme, minkä uskomme parantavan tiedonkulkua ja lisäävän saumatonta yhteistyötä. Oppilaitokseemme ja opintoihimme voivat opiskelemaan hakevat tulla tutustumaan myös paikan päälle, minkä on usein nähty lisäävän tiedonkulkua ja helpottavan valintojen tekoa. Myös laaja yhteistyö yrittäjien kanssa edesauttaa annettavaa opinto-ohjausta, opintoihin sitoutumista ja työllistymistä opintojen päätyttyä.

Eläintenhoidon koulutusohjelman päivittämistä tulee varmaan tapahtumaan, kun saamme uusia kokemuksia aikuisopiskelijoilta. Tämä seikka yhdistää mielestäni opintojen henkilökohtaistamisen ja uuden koulutusohjelman laatimisen. Keskustelemme jatkuvasti opiskelijoiden kanssa koulutusten

sisällöistä ja pystymme ajanmukaistamaan ja muuttamaan opetussuunnitelmia tarpeiden mukaan. Myös työelämäyhteistyö tarjoaa uusia näkemyksiä ja auttaa meitä pysyttämään muutosten mukana. Myös henkilökuntamme läsnäolo erilaisissa luonnonvara-alalle suunnatuissa koulutuksissa antaa uutta tietoa, jota voimme hyödyntää kehittäessämme koulutustamme.

Eläintenhoidon koulutusohjelma on oppilaitoksessamme uusi ja koko ajan kehittyvä ala. POKE:n eläinvalikoima ja yhteistyötahot määrittelevät koulutuksen sisältöjä, varsinkin valinnaisten opintokokonaisuuksien suhteen. Oppilaitos on kuitenkin melko pieni, joten mitään radikaaleja eläinlajistojen lisäyksiä ei varmaankaan ole tulossa. Koulutusta on kuitenkin kehitettävä koko ajan, ja opettajien on pysyttävä mukana muutoksessa. Opinto-ohjaukseltakin tämä kehittyminen vaatii paljon, jotta henkilökuntamme osaa ohjata opiskelijoita heille sopivimpaan oppilaitokseen ja toisaalta taas kertoa opiskelijoille heille sopivimmasta koulutusosalasta. Koulutettavien eläintenhoitajien määräkään ei voi lisääntyä liikaa, sillä koulutuksen jälkeinen työllistyminen on opiskelun päämäärä. Tässäkin on tehtävä paljon yhteistyötä eri yrittäjien kanssa ja seurattava koko yhteiskunnan kehitystä.

10 LOPUKSI

Kuten Jukka Lerkkanen totesi (27.8.2007), opinto-ohjaus tukee opiskelijaa hänen todellisuutensa ja tulevaisuutensa jäsentämisessä, tämä koetaan ohjausprosessin aikaisena voimaantumisenä. ”Auttamiskäytäntö” ohjauksessa tarkoittaa sitä, että opiskelijaa autetaan ymmärtämään ja selventämään elämäntilannettaan. ”Oppimiskäytäntö” puolestaan auttaa opiskelijaa oppimaan saavuttamaan tavoitteitaan. Opinto-ohjauksen on siis annettava paljon tietoa aikuisopiskelijalle oikeaan aikaan, jotta tämä voisi tehdä itselleen hyödyllisiä ratkaisuja jo koulutusalaan valitessaan sekä koulutusohjelman suorittamisen aikana.

Onnistuimme mielestäni hyvin eläintenhoitajan koulutusohjelman laatimisessa siksi, että teimme sitä yhdessä ammattialan opettajien kanssa. Itse en opeta eläinlääkintää, mutta teen oppilaitoksessamme erilaisia suunnittelutehtäviä ja myös esittelen oppilaitostamme vierailijoille, joten olen joutunut perehtymään kaikkiin koulutuksiimme. Myös ensimmäinen aikuisten eläintenhoitajan muuntokoulutusohjelma toi meille paljon tietoa ja opiskelijat olivat auliita kertomaan käsityksiään ja perustelemaan niitä. Saimme siis koulutuksestamme ”juuri sen näköisen” kuin halusimmekin. Nämä seikat palvelevat opiskelijoita ja auttavat oppilaitosta suuntaamaan koulutusten sisältöjä.

Tämän kehittämishankkeen aiheen valitsin siksi, että se oli tarpeellinen oppilaitokselle ja opin itsekin paljon: Opin koko koulutusohjelman sisällöstä ja sen kotouttamisesta meille. Osaan kertoa hakijoille koulutuksesta ja ohjata heitä koulutuksen henkilökohtaistamisessa. Tämä on lisännyt tietämystäni koko aikuiskoulutuksesta. Olen myös saanut osallistua erilaisiin koulutuksiin ja jakaa sitä tietämystä myös muille. Oppilaitoksemme henkilökunta on myös ollut tukemassa minua tässä oppimisessa. Olemme huomanneet, miten suuri tarve opiskelijoilla on saada ohjausta läpi koko opiskeluajan.

LÄHTEET:

Aikuiskoulutusstrategia. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jämsän seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä ja Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä 2005.

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus (3. uud. painos). Tampere: Vastapaino.

Eskola, I & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Henkilökohtaistamismääräys 2006. 43/011/2006. Opetushallitus.

Kerosuo, H. 2003. Työtä kehittävä oppimisympäristö. Teoksessa (toim. Manninen Jyri, Kauppi Antti, Puurula Arja ja Kontiainen Seppo. Aikuiskasvatus tutkijoiden silmin – tutkimusta 2000-luvun taitteessa). Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura. Dark Oy: Vantaa.

Kokkonen, M. 2008. (Luento Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksessa Äänekoskella 9.10.2008. Opetushallitus).

Kröger, K. 14.11.2007. Aikuiskoulutuksen ohjaus. (Luento Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisessa opettajakorkeakoulussa).

Lerkanen Jukka. 27.8.2007 (Luento Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisessa opettajakorkeakoulussa).

Nurmi, M. 2007. Aikuisten ohjaus näyttötutkintojärjestelmässä. Teoksessa (toim. Honkanen, E. & Tuominen, E.) Kokeva Opo –hankkeen sadonkorjuu – opinto-ohjaajaopiskelijoiden ja kouluttajien ajatuksia, kokemuksia ja kehittämideoita. Hämeen ammattikorkeakoulu, Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisu 5/2007.

Näyttötutkinto-opas näyttötutkinnon järjestäjien ja tutkintotoimikuntien käyttöön 2007. Opetushallitus.

Pajarinen, M., Puhakka, H. & Vanhalakka-Ruoho, M. 2004. Aikuisopiskelijan ohjaus opintopolun tukena sekä oppilaitoksen toimintakulttuurin osana. Arviointi 3/2004. Opetushallitus.

Sallila, Pekka. 2003. Ikääntyminen aikuiskoulutuksen haasteena. Teoksessa (toim. Pekka Sallila): Oppiminen ja ikääntyminen. Aikuiskoulutuksen 41. vuosikirja. BTJ Kirjastopalvelu Oy: Helsinki. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.

Tammilehto Mika. 2003, 167-169. Ammatillinen koulutus ja osaamisen alueellinen kehittäminen. Teoksessa (toim. Pekka Sallila): Oppiminen ja ikääntyminen. Aikuiskoulutuksen 41. vuosikirja. BTJ Kirjastopalvelu Oy: Helsinki. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.

<http://www.alvar.fi>

<http://www.oph.fi/nayttotutkinnot>

<http://www.opintoluotsi.fi>

<http://www.poke.fi>

LIITTEET:

Liite 1 Kysymykset haastateltaville aikuisopiskelijoille

- A. Milloin olet aloittanut opiskelusi ja mitä opiskelet?
- B. Mistä sait tietoa opiskelupaikasta? Millaista tietoa sait? Saitko heti tietoa tarpeeksi?
- C. Miten sinua ohjattiin opintojesi alussa? Saitko heti selville mitä aiempaa osaamistasi tunnistettiin ja tunnustettiin?
- D. Oletko tyytyväinen opintojesi ohjaukseen? (Eri vaiheet)
- E. Millaista ohjausta olisit kaivannut opintojesi tueksi? Onko opintosi mielestäsi suunniteltu henkilökohtaisesti?
- F. Huomioitiinko ohjauksessa mahdolliset erityisen tuen tarpeet opinnoissa?
- G. Oletko saanut ohjausta mahdollisiin jatko-opintoihin?
- H. Muuta, mitä haluaisit sanoa opintojesi kulusta?

Liite 2 Kysymykset haastateltaville aikuisopiskelijoitten opettajille

- A. Minkä koulutusohjelman vastuuopettajana olet ja kauanko olet siinä tehtävässä toiminut?
- B. Mitkä ovat mielestäsi suurimmat aikuisopiskelijan ohjaustarpeet?
- C. Ovatko ohjaustarpeet muuttuneet viime vuosina? Miten?
- D. Mikä aikuisopiskelijan opintojen henkilökohtaistamisessa on vaikeinta (opettajan näkökulmasta)?
- E. Mitkä ovat suurimmat ongelmat aikuisopiskelussa ja miten niitä voisi parantaa?
- F. Ovatko opiskelijat tarvinneet erityistä tukea opintoihinsa ja miten se on järjestetty?
- G. Miten aikuisopiskelua voitaisiin kehittää oppilaitoksessamme (luonnonvara-alalla)?
- H. Miten henkilökohtaistamislomake pitäisi laatia, jotta siitä olisi suurin hyöty sekä aikuisopiskelijalle että oppilaitokselle?
- I. Miten mielestäsi aikuisopiskelun käsikirja pitäisi laatia? Mitkä seikat ovat tärkeimpiä eli mitä pitäisi painottaa eniten?
- J. Mitkä mielestäsi ovat suurimmat kompastuskivet aikuiskoulutuksen toimintojen yhtenäistämässä luonnonvara-alalla?
- K. Muuta, mitä haluaisit sanoa aikuisopiskelun henkilökohtaistamisesta, aikuisopiskelijoiden ohjaamisesta sekä käsikirjan laatimisesta?

Liite 3 POKE:n henkilökohtaistamislomake

**Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskus
Luonnonvara-ala**

TUTKINNON NIMI

HENKILÖKOHTAISTAMISSUUNNITELMA

OPISKELIJAN NIMI

OHJEITA HENKILÖKOHTAISTAMISSUUNNITELMAN LAATIMISEEN

- Lue tutkinnon perusteet, tavoitteet ja ammatin osaamisvaatimukset
- Mieti omaa osaamistasi suhteessa tutkinnon perusteissa vaadittaviin ammattitaitovaatimuksiin ja mihin tarvitset lisää oppimista
- Mitä ammattiin liittyviä työtehtäviä jo hallitset?
- Mitä työtehtäviä et vielä osaa?
- Aseta itsellesi tiedolliset, taidolliset ja persoonalliset kehitystavoitteet
- Oppilaitoksen opettaja neuvoo ja ohjaa Sinua tietuopuolisten opintojen suunnitelman laatimisessa
- Keskustele opettajan kanssa oppimis- ja kehittämistehtävien ja/tai projektitöiden liittämistä opintoihisi
- Seuraa ja tarkenna henkilökohtaistamisen suunnitelmasi toteutumista – arvioi edistymistäsi suhteessa laadittuihin tavoitteisiin (yhdessä opettajasi kanssa)

SISÄLTÖ:

A) HAKEMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

1. Perustiedot
2. Taustaa
3. Osaamisen tunnistaminen
4. Maahanmuuttajat
5. Johtopäätökset

B) NÄYTTÖTUTKINNON SUORITUKSEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

C) TARVITTAVAN AMMATTITÄIDON HANKKIMISEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

A. HAKEMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

1. Perustiedot

Opiskelija	_____
Lähiosoite	_____
Postinumero	_____
Postitoimipaikka	_____
Puhelinnumero(t)	_____
Syntymävuosi	_____
Sähköpostiosoite	_____

Aiempi koulutus:

Pohjakoulutus: Kansakoulu ___ Peruskoulu ___ Keskkoulu ___ Lukio ___

Suoritusvuosi: _____

Ammatillinen koulutus (kurssit ja tutkinnot)

Oppilaitos	Tutkinto/kurssi	Opiskelu-aika	Valmistumisvuosi	Kesken

Työkokemus

Työpaikan nimi	Työtehtävät	Ajankohta	Työsuhteen kesto

Olen työssä ___ en ole työssä ___ työsuhde määräaikainen _____ asti

Työpaikan nimi _____

2. Taustaa

Hakijan kanssa tämän osan täyttää oppilaitoksen edustaja, työvoimaneuvoja tai koulutustarkastaja.

2.1. Hakijan tutkinto - ja koulutustarpeet

Mitkä alat tai tutkinnot kiinnostavat?

- ala _____
- tutkinto _____
- Miksi? _____

2.2. Koulutusmuoto

Soveltuva koulutusaika

- päivä ilta viikonloppu

Soveltuva koulutuksen kesto

- alle 1 v 1 – 2 v 2 vuotta tai yli

Soveltuva koulutusmuoto

- työvoimakoulutus oppisopimus omaehtoinen koulutus
 päätoiminen monimuotoinen

2.3. Tutkinnon suorittamiseen ja ammattitaidon hankkimiseen vaikuttavat asiat

Keskustele vastuukouluttajan/ohjaajan kanssa mahdollisista oppimisvaikeuksista tai elämäntilanteeseen liittyvistä opiskeluun vaikuttavista asioista.

2.4. Soveltuva tutkinto

2.5. Työpaikan odotukset tutkinnon suoritukselta / koulutukselta (työpaikan edustajan näkemys, erityisesti henkilöstö -, yhteishankinta- ja oppisopimuskoulutuksessa)

2.6. Työpaikat tutkinnonsuoritus- ja oppimisympäristöinä

Voidaanko tutkintosuoritukset käytännössä toteuttaa omalla työpaikalla. Missä?

Soveltuuko oma työpaikka näyttöympäristöksi (työtehtävien laajuus, työympäristö, vertailu tutkinnonperusteisiin, arvioijien jääviys)?

Muiden näyttöympäristöjen tarve?

Soveltuuko oma työpaikka oppimisympäristöksi (työtehtävien laajuus, työympäristö, vertailu tutkinnonperusteisiin, työssäoppimisen ohjaajat)?

Muiden oppimisympäristöjen tarve?

2.7. Näyttötutkinnon järjestäjät

Oppilaitokset / tutkinnon järjestäjät, jotka järjestävät tutkintotilaisuudet

2.8. Perehtyminen tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin, arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin

Hakija on perehtynyt

- yksin ohjaajan kanssa tutkinnon perusteisiin (rakenne, tutkinnon osat, nimikkeet)
- yksin ohjaajan kanssa ammattitaitovaatimuksiin, arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin

Perehtyminen voidaan tehdä myös ryhmätyöskentelynä.

3. Osaamisen tunnistaminen

3.1. Hakijan jo saavuttama ammattitaito

Hakija on tehnyt itsearviointina osaamiskartoituksen osoitteessa www.osaan.fi.

(Ohjaaja perehdyttää. Tulos liitetään tämän lomakkeen liitteeksi.)

Tämän lomakkeen liitteenä on työpaikan edustajan arvio ammattitaidosta ja työtaidosta (vapaaehtoinen)

Liitteenä ____ kpl työtodistuksia ja ____ kpl koulutus- ja tutkintotodistuksia

Harrastukset ja muu erityisosaaminen: Harrastustoiminta ja erityisosaamisesi, jota voit hyödyntää opiskelussa ja ammatissa (esim. luottamustehtävät, yritystoiminta, yhdistystoiminta)

Liitteenä myös seuraavat dokumentit:

3.2. Johtopäätökset saavutetusta ammattitaidosta

Johtopäätökset tehdään em. selvitysten perusteella (alan kouluttaja):
hakijalla tutkinnon/koulutuksen edellyttämät perustaidot/valmiudet

Hakijalla on alan työelämän kokemusta ____ vuotta, ____ kuukautta
Mitä kokemusta?

Hakijalla on: alan perustaidot , laaja ammattitaito , töiden kehittämis-, suunnittelu- ja/tai esimiestaidot

4. Maahanmuuttajat

- Suomen kielen taso (kuvaus tasosta sanallisesti)

* puhekieli _____

* kirjallinen tuottaminen _____

* luetun ymmärtäminen _____

Ohjaaja/kouluttaja testaa ja havainnoi kielitason. Hakija arvioi omaa kielitaitoaan.

- Ruotsin kielen taso (kuvaus tasosta sanallisesti)

* puhekieli _____

* kirjallinen tuottaminen _____

* luetun ymmärtäminen _____

Ohjaaja/kouluttaja testaa ja havainnoi kielitason. Hakija arvioi omaa kielitaitoaan.

- Ohjaaja haastattelee hakijaa arvioidakseen hakijan työelämä- ja yhteiskuntatietämystä. Johtopäätökset:

5. Johtopäätökset

5.1. Tutkinnon ammattitaitovaatimusten hallinta

Hakija ja alan kouluttaja käyvät läpi tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja merkitsevät kunkin kohdalle arvion:

a) hakija voi osoittaa suoraan ammattitaitonsa ilman valmistavaa koulutusta

b) hakijan on hankittava lisää ammattitaitoa

5.2. Ohjaus- ja erityiset tukitarpeet

Hakija tarvitsee ohjausta ja tukea

kielitaito _____

matematiikka

atk-aidot _____

lukihäiriö _____

seuraaviin ammatillisiin tietoihin tai taitoihin:

opiskelutekniikat

opintojen etenemisen seuranta

opiskelutavoitteiden asettaminen

palaute ja itsearviointi

B. NÄYTTÖTUTKINNON SUORITUKSEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Henkilökohtainen näyttösuunnitelma täytetään

1. kun tutkinnon suorittajalla on jo osoitettua osaamista
2. kun tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa suoraan tutkintotilaisuudessa / tutkintosuorituksilla (näytöillä)
3. valmistavaan koulutukseen liittyvien tutkintosuoritusten osalta jo koulutuksen varhaisessa vaiheessa
4. henkilökohtaista näyttösuunnitelmaa päivitetään koko tutkintosuoritusprosessin ajan.

Kouluttaja / ohjaaja ja tutkinnon suorittaja täyttävät NÄYTTÖSUUNNITELMA-lomakkeen, jota tarkistetaan ja päivitetään tutkintosuoritusten (ja koulutuksen) edetessä.

Henkilökohtainen näyttösuunnitelma tehdään tutkinnon osittain koulutuksen edetessä tai suoraan näyttötutkintoon tulevan kanssa.

Näyttösuunnitelmaa tarkennetaan tutkinnon suoritusten edetessä

C. TARVITTAVAN AMMATTITÄIDON HANKKIMISEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Tutkinnon suorittaja arvioi seuraavia ominaisuuksiaan:

Ominaisuudet

* oppiminen on minulle helppoa vaikeaa riippuu tilanteesta

* opin nopeasti hitaasti riippuu tilanteesta

* opin lukemalla tekemällä kirjoittamalla

* voin käyttää opiskeluun 1- 2 tuntia päivässä

1 – 2 tuntia viikossa

en lainkaan

* kun on epäselviä asioita

kysyn mielelläni neuvoja

yritän selvittää itse

kysyn muilta opiskelijoilta

* hakeuduin opiskelemaan

omasta halusta

muut innostivat ohjattuna

* itsearviointitaidot:

oman osaamisen arviointi on vaikeaa

oman osaamisen arviointi on helppoa

en osaa arvioida omaa osaamistani

* itseohjautuvuus:

osaan suunnitella omaa oppimistani

tarvitsen ajoittain opastusta ja neuvoja

opiskelu valmiiksi suunniteltuna

* opiskeluani voivat hankaloittaa

- perhetilanne
 taloudellinen tilanne
 harrastukset
 epäilen koulutuksesta selviytymistäni
 työtilanne
 terveydelliset syyt
 muu syy _____

* oppimisen tukitarpeet

- tukiopetusta
 ohjausta kouluttajalta
 ei erityisiä tukitarpeita

Opiskeltava ala: _____

Opiskeltava tutkinto: _____

Täsmennetyt oppimistavoitteet:

Hyödynnä kohdassa 3.1 tehtyä osaamiskartoitusta (tuloste liitteenä).

Seuraavaan kirjataan huomioita niistä tutkinnon osan osaamisvaatimuksista, joissa opiskelijalla on erityisiä oppimistavoitteita (esim. opiskeluohjelmasta poikkeava opiskelu).

Tutkinnon osa: _____

Oppimista edistävät toimet:

Oppimistavoitteet: _____

Tutkinnon osa: _____

Oppimista edistävät toimet:

Oppimistavoitteet: _____

Tutkinnon osa: _____

Oppimista edistävät toimet:

Oppimistavoitteet: _____

Tutkinnon osa: _____

Oppimista edistävät toimet:

Oppimistavoitteet: _____

Opiskelun ajoittaminen:

aloitusaika: __. __ 20__

kesto __. __. 20__ saakka, ____ opintoviikkoa

Käytettävät oppimisympäristöt:

oppilaitos työpaikka harrastukset verkko-opiskelu koti informaatiokeskus/kirjasto muu , mikä; _____

Opiskelumuoto:

päiväopiskelu iltaopiskelu monimuoto-opiskelu lähiopiskelu kokopäivätoiminen alle 3 ov/kk 3 ov tai enemmän /kk

Koulutusmuoto:

työvoimakoulutus oppisopimuskoulutus omaehtoinen opiskelija Noste-opiskelija

Käytettävät opetusmuodot:

suuryhmäopetus pienryhmäopetus vertaisryhmä itsenäinen opiskelu

Käytettävät opetusmenetelmät:

verkon käyttö oppimistehtävät kirjallisuus muut oppimateriaalit vierailut ja messut työssäoppiminen

Ohjaus opiskelun aikana: _____

Ohjaaja: _____

Sovitut ohjausajat: _____

Yhteyttä ohjaajan voi ottaa:

sähköposti: _____

tekstiviesti (tai soitto) numeroon: _____

Opiskelun aikana käytetään

yksilöllistä ohjausta

ryhmäohjausta

verkko-ohjausta

työssäoppimisen ohjausta

Työssäoppimisen ohjaaja:

Tarvittavat toimenpiteet, ohjaus muiden asiantuntijoiden tukipalveluihin:

opintotukineuvonta

asuntola

sosiaalikuraattori / erityisopettaja

terveydenhoitaja

muu

Henkilökohtaisen suunnitelman tarkistaminen:

Suunnitelma laadittu ____/____/20__

opiskelija

kouluttaja

Suunnitelma tarkistettu oppilaitoksessa (tarkennukset ja muutokset

Päiväys ____/____/____

Opiskelija

vastuukouluttaja

Päiväys ____/____/____

Opiskelija

Vastuukouluttaja

Päiväys ____/____/____

Opiskelija

Vastuukouluttaja

Päiväys ____/____/____

Opiskelija

Vastuukouluttaja

Päiväys ____/____/____

Opiskelija

Vastuukouluttaja

Päiväys ____/____/____

Opiskelija

Vastuukouluttaja

Ammatillisen oppimisen edistymisen arviointi:

Tarkentavissa henkilökohtaistamisen keskusteluissa ohjaaja arvioi yhdessä opiskelijan kanssa opiskelijan oppimisen edistymistä tutkinnon perusteiden mukaisiin tavoitteisiin nähden.

Työssäoppimisen ohjaaja arvioi opiskelijan oppimisen edistymistä työssäoppimisjaksolla.

Työssäoppimisjaksojen yhteydessä käydään arviointikeskusteluja. Näissä voi olla mukana myös työpaikkakäyntejä tekevä kouluttaja. Opiskelijan oman oppimisensa edistymisen **itsearviointi** on arvokasta ammattitaidon ja osaamisen kehittymisen kannalta.

Kouluttaja arvioi opiskelijan oppimisen edistymistä ja tavoitteiden saavuttamista perustuen etukäteen määriteltyihin opiskelukokonaisuuksien tavoitteisiin ja kriteereihin.

HENKILÖKOHTAINEN NÄYTTÖSUUNNITELMA

(Opetushallituksen määräys 43/011/2006, voimaan 1.3.2007)

Näyttötutkinnon suorittaja: _____

Syntymäaika: _____

Tavoitteena oleva tutkinto: _____

Tutkinnon osa: _____

Tutkintovastaava oppilaitoksesta: _____

Suunniteltu suoritus aika: _____

Suorituspaikka: _____

Tutkinnon suoritustapa: _____

Muut tutkinnon osaa koskevat merkinnät: _____

Suoritusta koskevat muut merkinnät: _____

Mikäli tutkinnon suorittaja tulee tutkintoon ilman valmistavaa koulutusta, tehdään lähtötason tarkistus. Siinä todetaan edellytykset tutkinnon suorittamiseen. Aiemmin suoritettut tutkintosuoritukset huomioidaan näyttösuunnitelmassa täysimääräisenä. Tarvittaessa näyttösuunnitelmaan tehdään tarkennuksia ja muutoksia, joista näyttötutkinnon suorittaja ja koulutuksen edustaja sopivat.

Allekirjoitukset:

Henkilökohtainen näyttösuunnitelma laadittu

_____ssä ____päivänä _____kuuta vuonna 200__.

Tutkinnon suorittajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Koulutuksen järjestäjän allekirjoitus ja nimenselvennys sekä virka-asema tai tehtävä

Koulutuksen hankkijan allekirjoitus ja nimenselvennys sekä virka-asema tai tehtävä

Liite 4 POKE:n eläinten hoidon koulutusohjelman opetussuunnitelma

Eläintenhoitaja, aikuiset	Laajuus ov	ope	Yhteensä lähiopetus ov	Yht TOP ov
3.2.1 Maaseutuyrittämisen perustaidot 20 ov				
Työyhteisössä toimiminen	0,5		0,5	
Työturvallisuus	0,5		0,5	
EA-kurssi	0,5		0,5	
Yrittäjän perustaidot	2,0		1,0	
Kestävä kehitys	0,5		0,5	
Kasvituotannon perusteet	3,0		2,0	1
Tuotantoeläinten hoidon perusteet	6,0		3,0	3
Metsänhoitotöiden perusteet	2,0		1,0	1
Maatalouskoneet	2,0		1,0	1
Rakentamisen perusteet	3,0		2,0	1

20,0

	Laajuus ov	ope	Yhteensä lähiopetus ov	Yht TOP ov
3.2.2 Eläinten tuntemus ja hoito 30 ov				
Eläinten hoitotyöt	7,0		7	
Koirien hoito	7,0		3	4
Kissojen hoito ja fretti	2,0		2	
Tuotantoeläinten hoito, terveys ja jalostus	4,0		3	1
Lemmikkieläinten terveys				
Epe+eläinbiologian perusteet	2,0		2	
Koiran terveys	1,0		1	
Ensiapu	0,5		0,5	
Koiran jalostuksen ja perinnöllisyyden perusteet	1,5		1,5	
Eläintilojen suunnittelu ja kunnostus	4,0		4	
Asiakaspalvelutyöt	1,0		1	

3.2.14 Pieneläinten hoito 20 ov				
Markkinointi ja laskelmat	3			
Eksoottisten eläinten hoito	4			
Jyrsijöiden ja kaniinien hoito	3			
Kanojen hoito	1			
Asiakaspalvelu	1			

Eläinten hoitotyöt	4			
Työssäoppiminen	4			

3.2.15 Hevosten hoito 10 ov				
Hevosten hoito	6			
Työssäoppiminen	4			

3.2.40 Muut valinnaiset opinnot, 10 ov				
Kotieläinpihan eläimet	2			
Koira	2			
Eläinten hoitotyöt	2			
Työssäoppiminen	4			

Eläintenhoitajakoulutus

Eläinlala kaipaa osaavia ammattilaisia!

KOULUTUKSEN KUVAUS:

Monimuotokoulutuksessa vuorottelevat lähijaksot ja työssäoppiminen. Työssäoppimisen voit suorittaa myös omassa koulutusalaan liittyvässä työpaikassasi. Opetuksen tukena on monipuolinen eläinlajisto, jonka mahdollistaa yhteistyö Puuhapuisto Veijarin kanssa. Opintokäynnit täydentävät opetusta.

KOULUTUKSEN TAVOITE:

Koulutus antaa erinomaiset valmiudet pien- ja seuraeläinten kanssa työskentelyyn. Koulutuksen jälkeen voit toimia mm. eläinkaupassa, eläinhoitolassa, eläintarhassa, kotieläinpihalla tai itsenäisenä yrittäjänä. Eläintenhoitajakoulutus on maatalousalan perustutkinto, jonka jälkeen voit hakea mm. pieneläinhoitajakoulutukseen.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Tutkinnon laajuus on 120 ov

- 🐾 Eläinten tuntemus ja hoito (30 ov)
- 🐾 Pieneläinlähiohoito (20 ov)
- 🐾 Hevostenhoito (10 ov)
- 🐾 Eläinhoidon syventävät aineet (10 ov)
- 🐾 Maaseutuyrittämisen perustaidot (20 ov)
- 🐾 Näyttöihin sisältyvät yhteiset aineet (30 ov)

HAKU- JA LISÄTIETOJA

Koulutus alkaa 12.1.2009 ja sen kesto on vuodesta kahteen aiemmista opinnoista riippuen. Monimuotokoulutuksen ensimmäisen vuoden lähipäivät ovat 12.-14.1., 3.-6.2., 10.-13.3., 31.3.-3.4., 27.-30.4., 18.-20.5., 18.-21.8., 15.-18.9., 20.-23.10., 17.-20.11. ja 8.-11.12. 2009.

Tutkintomaksu on 50,50 €. Lähiopetuksen aikana tarptaan maksuton majoitus ja ruokailu. Hakuaika päättyy 19.12.2008. Hakulomakkeen löydät osoitteesta www.poke.fi.

Lisätietoja:

Leila Korpiahkola, leila.korpiahkola@poke.fi, (014) 4690 237

POKE, Luonnonvara-ala

Uuraistentie 240, 43130 TARVAALA

MAATALOUSALAN PERUSTUTKINTO 120 ov ELÄINTENHOIDON KOULUTUSOHJELMA, ELÄINTENHOITAJA

Tutkinnon laajuus on 120 ov

- 🐾 Eläinten tuntemus ja hoito (30 ov)
- 🐾 Pieneläintenhoito (20 ov)
- 🐾 Hevostenhoito (10 ov)
- 🐾 Eläintenhoidon syventävät aineet (10 ov)
- 🐾 Maaseutuyrittämisen perustaidot (20 ov)
- 🐾 Näyttöihin sisältyvät yhteiset aineet (30 ov)

1. Yleistä

Eläintenhoidon koulutusohjelman, eläintenhoitaja, suorittaneen on osattava hoitaa eläimiä niiden hyvinvointia edistävästi. Eläinten hoitotyössä hänen on osattava toteuttaa ruokintaa ja jalostusta suunnitelmien mukaan. Hänen on osattava käyttää eläintalouden koneita ja laitteita. Hänen on osattava käyttää tietotekniikkaa eläintuotannon seurantaan ja suunnitteluun. Hänen on osattava seurata alansa kehitystä ja toimia osana eläintuotannon laatuverkkoa ja yhteistyössä muiden kanssa. Hänen on osattava toimia kustannustietoisesti ja ympäristövastuullisesti. Hänen tulee valintojensa mukaan osata työskennellä lemmikki- ja löytöeläinlaitoksissa, kotieläinpihalla, pieneläinkaupassa, eläintarhassa tai itsenäisenä yrittäjänä.

2. Maaseutuyrittämisen perustaidot 20 ov, sisällöt

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt, kiitettävä taso

Opiskelijan on tunnettava luonnonvara-alan toimintaympäristö sekä alan keskeiset työtehtävät ja osattava noudattaa työyhteisön määräyksiä ja hyviä työtapoja osatakseen toimia omatoimisesti työtehtävissään ja suorittaakseen tunnollisesti hänelle annetut tehtävät. Hänen on osattava pyytää työssään tarvittavia neuvoja ja ohjeita. Opiskelijan on osattava ylläpitää työkykyään ja ymmärrettävä ergonomian ja työsuojelun merkitys, jotta osaa arvioida ja kehittää työskentelytapojaan. Keskeinen sisältö on **työyhteisössä toimiminen**.

Opiskelijan on ymmärrettävä yrittäjyyden merkitys luonnonvara-alalla ja tiedettävä perusasiat yrityksen perustamisesta voidakseen perustaa kannattavan yrityksen ja hakeakseen sitä varten rahoitusta tavallisimmista rahoituskanavista. Opiskelijan on tunnettava keskeiset säädökset ja niiden vaikutukset yritystoimintaan. Hänen on tunnettava kirjanpidon ja verotuksen perusteet voidakseen seurata yrityksen rahavirtoja ja tehdä tarvittaessa asiaan kuuluvia toimenpiteitä. Opiskelijan on ymmärrettävä laatujärjestelmän vaikutus yrityksen toimintaan. Opiskelijan on osattava käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa ja tiedon käsittelemisessä päivittäisissä työtehtävissään. Keskeinen sisältö on **yrittäjän perustaidot**.

Opiskelijan on tunnettava sään, maaperän, vesitalouden, maan rakenteen, pieneliö-toiminnan ja ravinteiden vaikutus kasvien kasvuun kasvinviljelytyöiden suunnittelun perustaksi. Opiskelijan on osattava yleisimmät Suomessa viljeltävät peltokasvit ja tiedettävä niiden käyttötavat. Opiskelijan on tunnistettava tavallisimmat peltojen rikkakasvit, kasvitaudit ja tuholaiset tehdä asianmukaiset kasvinsuojelutoimenpiteet. Opiskelijan on osattava ottaa maanäytteen, jotta hän voi tehdä viljavuus-

tutkimuksen perusteella yksinkertaisen viljelysuunnitelman. Hänen on ymmärrettävä viljelykierron merkitys, osattava tehdä kalkitus- ja lannoitus suunnitelma sekä laskea kylvösiemenmäärä ja tehdä tarvittavat viljelymuistiinpanot, jotta hän osaa tehdä ohjeiden mukaan muokkaus-, kylvö- ja korjuutöitä. Hänen on osattava ottaa työssään huomioon työturvallisuusnäkökohdat ja ympäristö. Opiskelijan on osattava toimia pelto- ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja hakea tietoa ympäristölainsäädännöstä. Keskeinen sisältö on **kasvutekijöiden tunteminen ja kasvinviljelytöiden tekeminen**.

Opiskelijan on tunnettava tavallisimmat eläimet ja niiden hoitoon liittyvät keskeiset käsitteet eläinten perushoidon turvaamiseksi. Opiskelijan on osattava käsitellä eläimiä oikein ja turvallisesti, ja siksi hänen on tunnettava eläinten käyttäytymisen perusteet. Hänen on tunnistettava terve ja sairas eläin ja osattava tarvittaessa hakea apua. Opiskelijan on osattava tehdä eläinten päivittäiset hoitotyöt sekä eläinten hoitoon liittyvien tilojen puhtaanapitotyöt turvallisesti ja hygieenisesti. Opiskelijan on tunnettava tavallisimmat eläinten rehut, jotta hän osaa ohjeiden mukaan ruokkia eläimiä kullekin lajille sopivalla tavalla. Keskeinen sisältö on **eläinten päivittäisestä perushoidosta huolehtiminen**.

Opiskelijan on tunnistettava maamme tärkeimmät puulajit, niiden luontainen kehitys sekä metsän kasvupaikkaluokituksen perusteet metsänhoitotöiden perusteiden ymmärtämiseksi. Opiskelijan on osattava käyttää metsäsuunnitelmaa. Hänen on osattava ohjatusti tehdä metsien uudistamiseen ja hoitoon liittyviä töitä. Hänen on osattava ohjatusti käyttää ja huoltaa moottori- ja raivaussahaa oikein ja turvallisesti. Hänen on tiedostettava metsien monikäytön mahdollisuuksia ja osattava toimia ympäristövastuullisesti. Keskeinen sisältö on **metsänhoitotöiden perusteet**.

Opiskelijan on osattava ohjeiden mukaan käyttää traktoria ja muita työtehtäviin kuuluvia koneita. Hänen on osattava kytkeä työkoneita ja lisälaitteita oikein ja turvallisesti. Hänen on osattava suorittaa liikkeellelähtötarkastukset. Opiskelijan on osattava tulkita merkinantolaitteiden viestit ja paikallistaa niiden perusteella koneiden ja laitteiden mahdolliset häiriöpaikat. Hänen on osattava käyttää suojaimia työskennellessään koneiden kanssa. Opiskelijan on osattava tehdä tavallisimpia huolto- ja korjaustöitä ja osattava metallintyöstön periaatteet. Hänen on osattava toimia koneiden ja laitteiden kanssa turvallisesti ja ympäristövastuullisesti. Keskeinen sisältö on **koneiden ja laitteiden turvallinen käyttö**.

Opiskelija on osattava tehdä tavallisempia rakennusten huolto- ja korjaustöitä. Hänen on osattava käyttää tärkeimpiä työkaluja, koneita ja rakennusmateriaaleja oikein, turvallisesti ja ympäristö huomioden. Opiskelijan on osattava hakea rakentamisessa tarvittavia ohjeita ja lupia ja tulkita rakennuspiirustuksia. Keskeinen sisältö on **rakennustöiden tekeminen**.

3. Eläinten tuntemus ja hoito, 30 ov, sisällöt

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt, kiitettävä taso

Opiskelijan on osattava toimia erilaisten eläinten kanssa ja käsitellä eri eläimiä turvallisesti, jotta hän selviytyy erilaisten eläinten päivittäisistä hoitotöistä itsenäisesti. Hänen on osattava huolehtia eläintilojen siisteydestä ja eläinten hyvinvoinnista. Opiskelijan on osattava käyttää tavallisimpien lajien hoidossa tarvittavia yleisimpiä koneita ja laitteita ohjeiden mukaan. Opiskelijan on noudatettava työturvallisuusohjeita ja –määräyksiä. Hänen on osattava laatia eläinten hoidosta tehtävät päivittäiset kirjaukset. Opiskelijan on osattava toimia ympäristövastuullisesti. Hänen on osattava käyttää alan keskeistä ammattisanastoa. Hänen on osattava tunnistaa tavallisimmat eläinlajit ja -rodut sekä niiden biologiset erityispiirteet eläinten hyvän hoidon takaamiseksi. Hänen on huomioitava hoitotöissään eri eläinten vuosikiertojen vaiheet, jotta hän osaa toimia tilanteen vaatimalla tavalla. Opiskelijan on osattava tulkita tavallisimpien eläinten päivittäiseen hoitoon ja hoito-ympäristön järjestämiseen

liittyvää lajityypillistä käyttäytymistä, jotta hän osaa hoitaa eläimiä keskeisten eläinsuojelusäännösten, eläinten pidolle ja hoidolle asetettujen vaatimusten, työturvallisuus-ohjeiden ja –määräysten sekä eettisten periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijan on ymmärrettävä eläinolon sekä eri selkärankaisryhmien perusrakenne ja toiminta sekä eläinten keskeiset elintoiminnot, joiden tuntemus on tärkeää eläinten terveyden, hoidon ja hoitoympäristön järjestämisen kannalta. Opiskelijan on ymmärrettävä eri ravintoaineiden merkitys eläimille, jotta osaa laskea eri eläinten ravinnontarpeen. Opiskelijan on tunnettava eri eläinlajeille käytettävät rehut ja muut ruokinnassa käytettävät valmisteet osataksaan käyttää niitä ruokinnassa eläimen hoidon edellyttämällä tavalla. Opiskelijan on osattava arvioida eri rehujen käyttökelpoisuutta ruokinnassa aistinvaraisesti. Hänen on osattava järjestää eläinten hoito ja ruokinta niiden iän ja tuotantovaiheen mukaisesti. Keskeinen sisältö on **eläinten tuntemus ja hoito**.

Opiskelijan on tiedettävä tavallisimmat taudinaiheuttajat ja tavallisimpien sairauksien oireet ja syyt ja niiden ennaltaehkäisy, jotta hän osaa antaa ensiapua ja arvioida, milloin tarvitaan eläinlääkärin apua. Hänen on osattava huolehtia eläintilojen tarttuvien tautien ennaltaehkäisystä ja toimia hygieenisesti erilaisissa eläintiloissa. Opiskelijan on osattava hoitaa sairasta eläintä annettujen ohjeiden mukaan. Keskeinen sisältö on **eläinten terveydestä huolehtiminen**.

Opiskelijan on osattava selostaa perinnöllisyyden ja eläinjalostuksen pääpiirteet, jotta hän osaa hyödyntää eläinjalostuksen mahdollisuuksia ja keinoja eläintuotannossa. Opiskelijan on ymmärrettävä jalostukseen liittyvät riskit ja eettiset kysymykset.

Keskeinen sisältö on **perinnöllisyyden ja eläinjalostuksen perusteet**.

Opiskelijan on oltava perillä eri eläinlajien lajityypillisen käyttäytymisen ja biologisten erityispiirteiden sekä eläinten pitoa koskevien lakien, asetusten ja määräysten mukaisista tilavaatimuksista, jotta hän osaa arvioida eri eläintilojen toimivuutta ja kunnostamistarvetta sekä tehdä niihin liittyviä pieniä huolto- ja korjaustöitä. Hänen on osattava arvioida, miten olemassa olevia tiloja voidaan muuttaa vastaamaan paremmin eläinten luontaisia tarpeita. Hänen on osattava käyttää tavallisimpia rakennusmateriaaleja, käsityökaluja ja koneita oikein, turvallisesti ja taloudellisesti ympäristöhuomioiden. Keskeinen sisältö on **eläintilojen suunnittelu ja kunnostus**.

Opiskelijan on osattava toimia erilaisissa eläinten hoitoalan yrityksissä asiakaspalvelu-työssä luontevasti ja ystävällisesti yrityksen toimintaperiaatteita noudattaen. Hänen on hallittava asiakaspalvelun perusteet ja erilaiset asiakaspalvelutilanteet ja suoriuduttava tilanteista luontevasti. Hänen on osattava opastaa asiakasta eläinten hoidossa, ravitsemuksessa, perusterveydenhuollossa, lisääntymiseen liittyvissä asioissa sekä saatavissa palveluissa. Opiskelijan on osattava itsenäisesti käsitellä eri maksuvälineitä ja tietotekniikkaa asiakaspalvelutyössä. Hänen on osattava ylläpitää yrityksen ulkoista kuvaa omalla käyttäytymisellään. Hänen on toimittava vastuullisesti sekä noudatettava työaikoja ja muita työyhteisön sääntöjä, salassapitomääräyksiä ja velvollisuuksia. Keskeinen sisältö on **asiakaspalvelutyössä toimiminen**.

4. Pieneläinten hoito 20 ov, sisällöt

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt, kiitettävä taso

Opiskelijan on osattava hoitaa, käsitellä ja kasvattaa lemmikkieläimiä Suomen ja EU:n keskeisten eläinsuojelusäännösten mukaan. Hänen on osattava järjestää eläinten pito-olosuhteet ja ympäristö, jolloin hänen on osattava ottaa huomioon tavallisimpien seura- ja harrastuseläin-lajien ja -rotujen erityispiirteet, käyttäytyminen ja ympäristövaatimukset. Opiskelijan on osattava rakentaa eläinten hoidossa tarvittavia tiloja ja rakenteita. Hänen on osattava arvioida, miten olemassa olevia tiloja voidaan muuttaa lemmikkieläinten hoitoon sopiviksi. Hänen on osattava käyttää ja huoltaa eläinten

hoidossa tarvittavia koneita ja laitteita. Opiskelijan on osattava käsitellä, ruokkia ja perushoittaa eläimiä turvallisesti ja ympäristövastuullisesti. Hänen on osattava hoitaa eläimiä lisääntymiseen liittyvissä asioissa. Hänen on osattava tunnistaa terve ja sairas eläin ja tarvittaessa osattava antaa ensiapua. Hänen on osattava tunnistaa tärkeimpien lajien yleisimpien sairauksien oireet. Hänen on osattava arvioida, milloin tarvitaan eläinlääkäriapua. Hänen on osattava suunnitella toimintansa eläinten terveydenhuoltoa ja hyvinvointia edistävästi. Keskeinen sisältö on **eläinten lajimmukainen hoito**.

Opiskelijan on osattava arvioida toiminnan kannattavuutta katetuotto- ja tuotantokustannuslaskelmin sekä tehdä perusteltuja valintoja toiminnan suunnittelussa. Hänen on osattava toimia kustannustietoisesti. Opiskelijan on osattava arvioida tuotantoon tarvittavien koneiden, laitteiden ja rakennusten uudistamistarvetta ja tehdä tarvittavia investointi- ja rahoituslaskelmia. Opiskelijan on osattava arvioida toiminnasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia. Opiskelijan on osattava dokumentoida toimintaansa laadunseurannan edellyttämällä tavalla. Keskeinen sisältö on **toiminnan taloudellinen suunnittelu**.

Opiskelijan on osattava palvella asiakkaita ja ottaa huomioon rakentavasti eläinten omistajien vaatimukset ja toivomukset niiden hoidossa. Opiskelijan on osattava käyttää keskeistä ammattisanastoa. Hänen on osattava hyödyntää tietotekniikkaa alan töissä. Keskeinen sisältö on **asiakaspalvelu ja tietotekniikan hyödyntäminen**.

5. Hevosten hoito 10 ov, sisällöt

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt, kiitettävä taso

Opiskelijan on osattava käsitellä, hoitaa ja ruokkia erilaisia hevosia ja varsoja sekä sisä- että laidunruokinnassa, jolloin hänen on otettava huomioon hevosen anatomia ja fysiologia sekä lajinomainen käyttäytyminen. Hänen on osattava tunnistaa terve ja sairas hevonen ja tarvittaessa kutsua eläinlääkäri sekä antaa ensiapua tavallisimmissa sairaustapauksissa. Hänen on osattava tehdä tallityöt työturvallisuutta noudattaen ja ympäristövastuullisesti ja toimia osana työyhteisöä. Keskeinen sisältö on **hevosen käsittely ja hoito sekä tallihygieniasta huolehtiminen**.

Opiskelijan on osattava tehdä tallin kunnossapitotöitä. Hänen on osattava arvioida rehujen, kuivikkeiden ja talli-ilman laatu ja toimia niiden suhteen tilanteen vaatimalla tavalla. Hänen on osattava tarhata erilaiset hevoset ja pystyttävä liikuttamaan ajaen tai ratsain rauhallista, opetettua hevosta. Keskeinen sisältö on **hevosen talliympäristöstä ja liikunnasta huolehtiminen**.

Opiskelijan on osattava arvioida toiminnan kannattavuutta katetuotto- ja tuotantokustannuslaskelmin sekä tehdä perusteltuja valintoja toiminnan suunnittelussa. Hänen on osattava toimia kustannustietoisesti. Opiskelijan on osattava arvioida koneiden, laitteiden ja rakennusten uudistamistarvetta ja tehdä tarvittavia investointi- ja rahoituslaskelmia. Opiskelijan on osattava arvioida toiminnasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia. Opiskelijan on osattava dokumentoida toimintaansa laadunseurannan edellyttämällä tavalla. Hänen on osattava hyödyntää tietotekniikkaa alan töissä. Keskeinen sisältö on **toiminnan taloudellinen suunnittelu**.

6. Eläinhoidon syventävät aineet 10 ov

Voit valita esimerkiksi palveluyrittämisen tai erikoistuneen kotieläintuotannon.

7. Näyttöihin sisältyvät yhteiset aineet, 30 ov

30 opintoviikon opinnot sisältyvät näyttöihin.